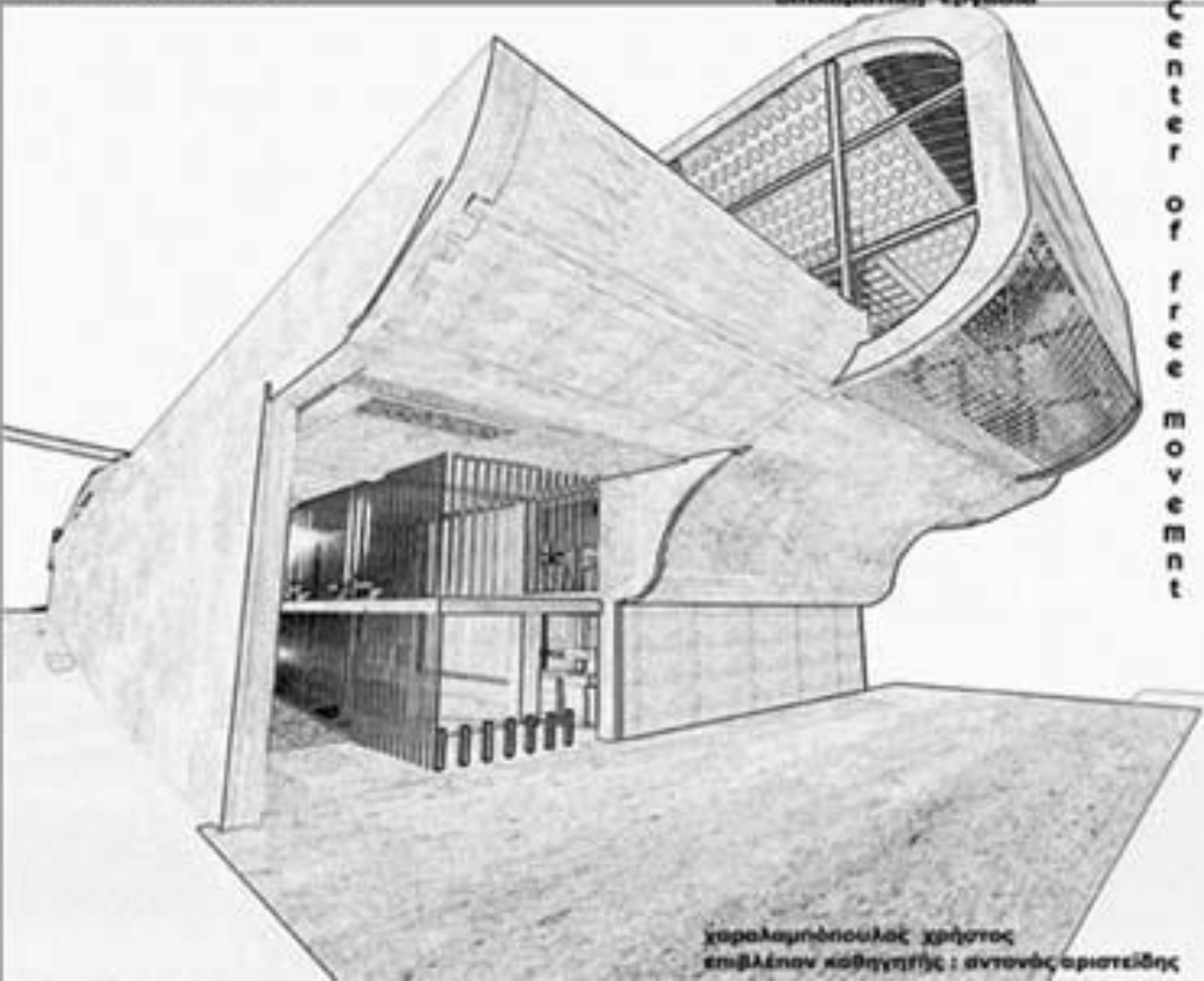

F M

κέντρο πειραματικής
τέχνης και ελεύθερης
κίνησης στον χώρο

διαλογιστική εργασία

C
e
n
t
e
r
o
f
f
r
e
e

χαρακτηριστικός χρήσας
επιβλέπων καθηγητής : αντωνός αριστειδής

κέντρο πειραματικής τέχνης και ελεύθερης κίνησης στον χώρο

Ας επιχειρήσουμε μια μικρή κριτική στην Αρχιτεκτονική σκέψη όπως αυτή οργανώνεται στην σημερινή εποχή. Όχι απαραίτητα να αναλύσουμε την αρχιτεκτονική σαν τεχνική, ξεχωριστή από την λογική σκέψη και τα συναισθήματα (οπότε εύκολα να μπορεί να απεικονιστεί στο χώρο) αλλά την αρχιτεκτονική όπως δεν απεικονίζεται, δηλαδή ως τρόπο σκέψης και τρόπο αίσθησης. Η φτωχή σχεδιαστική απεικόνιση της σκέψης και της αίσθησης θα ήταν τότε το τελευταίο ασήμαντο μέρος της αρχιτεκτονικής.

Ένα πρόβλημα που μας έχει δημιουργήσει η σχεδιαστική απεικόνιση της αρχιτεκτονικής σκέψης είναι ότι σε κάθε κτήριο πρέπει να υπάρχει μια προκαθορισμένη διαδρομή η οποία έχει συγκεκριμένη αρχή και καθορισμένο τέλος. Κάθε κτήριο πρέπει να είναι τοποθετημένο ή σε μια κύρια αρτηρία ή σ' ένα σταυροδρόμι, η άφιξη σε αυτό και η αναχώρηση από αυτό είναι προκαθορισμένες. Επίσης, στο εσωτερικό των κτηρίων οι χώροι περιορίζονται από τις λειτουργίες τους και οι διάδρομοι είναι απλώς χώροι κυκλοφορίας χωρίς σχεδόν καμία λειτουργική δυνατότητα.

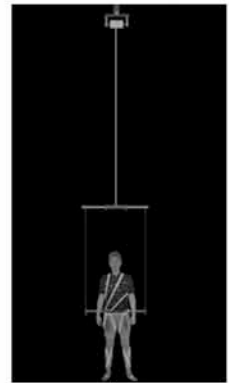
Ο άνθρωπος είναι το μόνο ον που λόγω της συνείδησης του εαυτού του και της λογικής σκέψης του θεώρησε ότι μπορούσε και μπορεί να δημιουργήσει κτίσματα και τοπία που υπακούουν λιγότερο στο φυσικό περιβάλλον και περισσότερο στην ανθρώπινη ανάγκη. Αυτό μπορούμε να το ονομάσουμε ως την 'ουτοπία' της αρχιτεκτονικής σκέψης του σημερινού εκμοντερνισμένου ανθρώπου που δημιουργήθηκε τα τελευταία 200 χρόνια λόγω της τεχνολογίας και των κοινωνικοπολιτικών αλλαγών που συντελέστηκαν αυτήν την περίοδο. Αυτά λοιπόν που προσδίδουν στον χώρο μια αίσθηση φυσική, αυτά που κάνουν τον χώρο αληθινό και ζωντανό καταστρέφονται από τον άνθρωπο χωρίς να υπάρχει εχθρικό αίσθημα για αυτά.

Εμείς θα προσπαθήσουμε να δώσουμε μια λύση στα σύγχρονα αυτά προβλήματα της αρχιτεκτονικής σκέψης, αλλά και να δημιουργήσουμε την αρχή ενός καινούργιου προβλήματος που πάντοτε γοήτευε τον άνθρωπο σαν ιδέα, αλλά δεν υπήρχε η τεχνολογία να το υποστηρίξει. Αυτό είναι το πρόβλημα της αιώρησης του ανθρώπου στον χώρο και την δημιουργία ενός καινούργιου επιπέδου που θα μπορούσαμε να το ονομάσουμε 'χωρικό επίπεδο'.

Ο άνθρωπος με μηχανική υποστήριξη θα έχει την δυνατότητα να κινείται στον χώρο, με οποιονδήποτε συνδυασμό των τριών διαστάσεων, αποκτώντας μια πρωτόγνωρη αντίληψη του χώρου, του χρόνου και των διαφορετικών συνθηκών που επικρατούν σε διαφορετικά ύψη μέσα στο κτήριο.

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ : ΑΝΤΩΝΑΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

ΦΟΙΤ : ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

center of experimental art and free movement in space

tutor: Antonas Aristidis

student: Charalampopoulos Christos

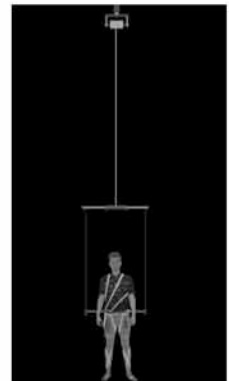
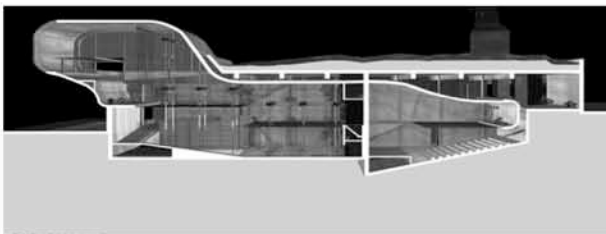
We attempt a small criticism in the Architectural thought as it is organised nowadays. We are not going to analyze architecture as technique, separate from the reasonable thought and the sentiments (therefore easily it can be portrayed in the space) but as a way of thinking and filling inside a certain space. A poor representation of an idea through a drawing would be the last thing for a sensitive architecture.

A problem that the poor representation of an idea through a drawing has created is that in each building it should exist a predetermined way which has concrete beginning and determined end. Every building is placed at a main artery or at a crossroad and the arrival or the departure from it, is predetermined. Also, in the interior of buildings the spaces have limited operations and their corridors are spaces of simple circulation without almost any possible function.

The human being is the only being that because of his conscience and his reasonable thought has considered that he could and he can create buildings and landscapes that obey less in the natural environment and more in the human need. We could say that this is the 'utopia of the architectural' thought of the modern person. It has been created the last 200 years because of the advanced technology and the socio-political changes that took place this period.

We will try to give a solution at the problems of architectural thought, but also we will create the beginning of new problem that charmed the human being as an idea since the start of the civilization. The technology of course wasn't so advanced to support the solution of the problem. This is the problem of moving in space without touching the floor. The person with mechanic support will have the

possibility of moving in the space, with any combination of the three dimensions, acquiring an unusual perception of space, time and different conditions that prevail in different heights inside the building.

κέντρο πειραματικής τέχνης και ελεύθερης
κίνησης στον χώρο
διπλωματική εργασία

χρήστος χαραλαμπόπουλος

επιβλέπον καθηγητής : αντονάς αριστείδης

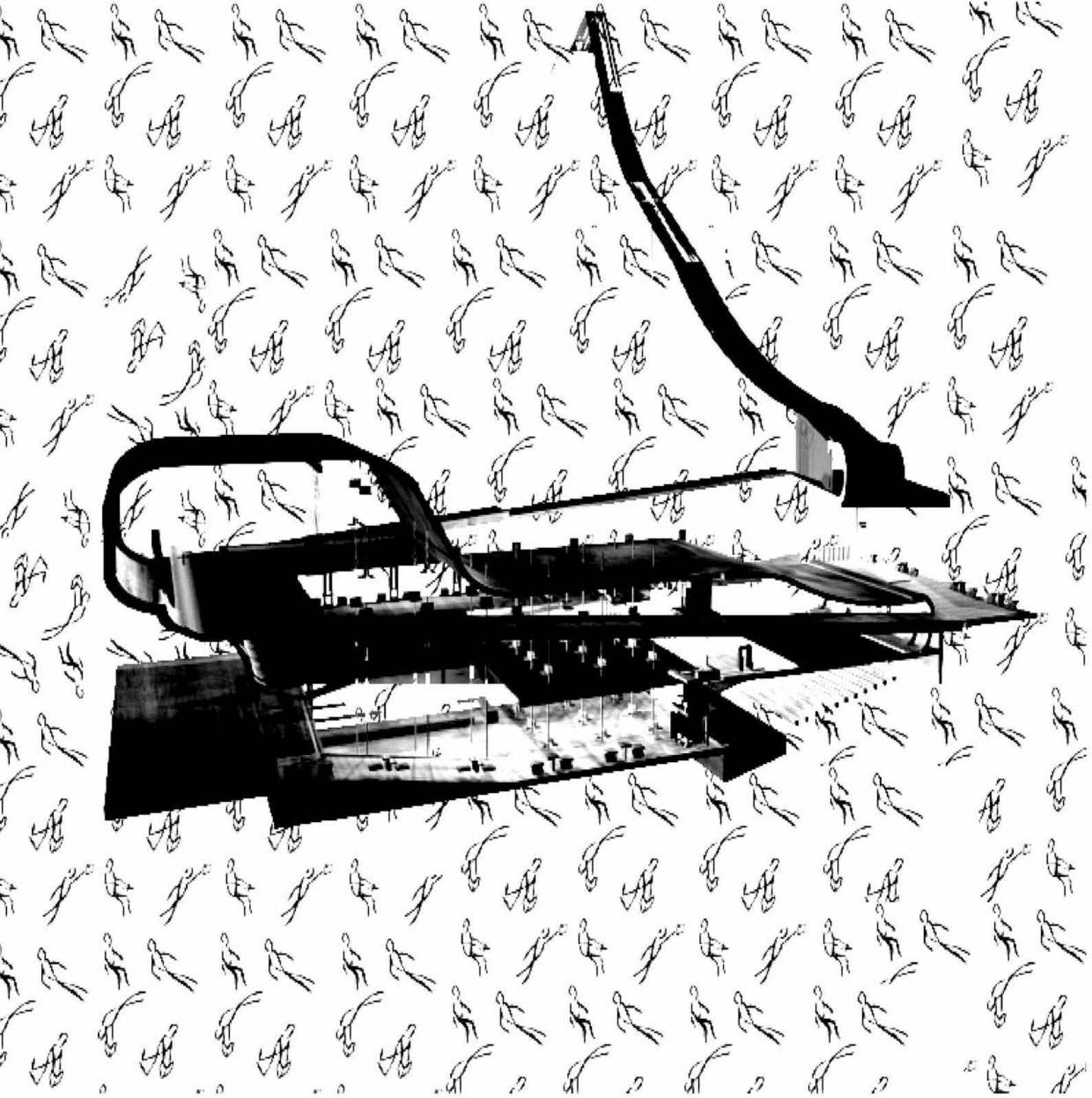
Βόλος , 2005

περιεχόμενα

<u>εντοπισμός προβλήματος και δημιουργία νέου</u>	<u>σελ 7</u>
<u>κέντρο πειραματικής τέχνης</u>	<u>σελ 9</u>
<u>το κτήριο σε σχέση με την πόλη</u>	<u>σελ 10</u>
• η πόλη της Αθήνας και ο βράχος	σελ 10
• τοποθέτηση του κτηρίου στο οικόπεδο και σύνδεση με τον περιβάλλοντα χώρο	σελ 13
<u>ανάλυση της κύριας ιδέας</u>	<u>σελ 15</u>
<u>έρευνα υλικών και συστημάτων κίνησης στον χώρο</u>	<u>σελ 18</u>
• έρευνα υλικών και ενός συστήματος φυσικού φωτισμού	σελ 18
• έρευνα μηχανικών συστημάτων κίνησης στον χώρο	σελ 20
• δημιουργία νέου συστήματος «ελεύθερης κίνησης στον χώρο»	σελ 21
• η χρησιμοποίηση του συστήματος «ελεύθερης κίνησης στον χώρο» από ανθρώπους	σελ 22
<u>ακριβής περιγραφή των χώρων του κτηρίου μέσω ενός παρατηρητή</u>	<u>σελ 24</u>
<u>οι σταθμοί και η διαδρομή σύνδεσης με τον Λυκαβηττό</u>	<u>σελ 38</u>
<u>παραπομπές</u>	<u>σελ 40</u>
<u>σχέδια</u>	<u>σελ 41</u>

εντοπισμός προβλήματος και δημιουργία νέου

Ας επιχειρήσουμε μια μικρή κριτική στην Αρχιτεκτονική σκέψη όπως αυτή οργανώνεται στην σημερινή εποχή. Όχι απαραίτητα να αναλύσουμε την αρχιτεκτονική σαν τεχνική, ξεχωριστή από την λογική σκέψη και τα συναισθήματα (οπότε εύκολα να μπορεί να απεικονιστεί στο χώρο) αλλά την αρχιτεκτονική όπως δεν απεικονίζεται, δηλαδή ως τρόπο σκέψης και τρόπο αίσθησης. Η φτωχή σχεδιαστική απεικόνιση της σκέψης και της αίσθησης θα ήταν τότε το τελευταίο ασήμαντο μέρος της αρχιτεκτονικής.

Ένα σημαντικό πρόβλημα που μας έχει δημιουργήσει η σχεδιαστική απεικόνιση της αρχιτεκτονικής σκέψης είναι ότι σε κάθε κτήριο πρέπει να υπάρχει μια προκαθορισμένη διαδρομή η οποία έχει συγκεκριμένη αρχή και καθορισμένο τέλος. Κάθε κτήριο πρέπει να είναι τοποθετημένο ή σε μια κύρια αρτηρία ή σ' ένα σταυροδρόμι, η άφιξη σε αυτό και η αναχώρηση από αυτό είναι προκαθορισμένες. Επίσης, στο εσωτερικό των κτηρίων οι χώροι περιορίζονται από τις λειτουργίες τους και οι διάδρομοι είναι απλώς χώροι κυκλοφορίας χωρίς σχεδόν καμία λειτουργική δυνατότητα. Συνηθίσαμε να εννοούμε τους διαδρόμους ως νεκρούς χώρους που απλώς εξυπηρετούν την μετακίνηση και όχι ως χώρους όπου λαμβάνει χώρα η ανθρώπινη κίνηση. Δεν υπάρχουν κτήρια χωρίς δρόμους που οδηγούν σ' αυτά αλλά ούτε και κτήρια χωρίς διαδρόμους και πόρτες που ανοιγοκλείνουν. Το φαινόμενο των νεκρών χώρων γίνεται πιο αισθητό σε κτήρια που φιλοξενούν κάποιο μεμονωμένο γεγονός, όπως οι κινηματογράφοι, τα θέατρα, οι συναυλιακοί χώροι, τα πολιτιστικά κέντρα, κ.ο.κ. Σε αυτά τα κτήρια ο θεατής – ακροατής είναι εγκλωβισμένος και ακίνητος στη θέση του με περιορισμένες τις περισσότερες από τις αισθήσεις του: το αποτέλεσμα είναι ότι δεν μπορεί να αισθανθεί οικεία στον χώρο ή το κτήριο που τον φιλοξενεί. Αυτό το αρχιτεκτονικό πρόβλημα των κτηρίων γεννάει και ένα πολιτιστικό πρόβλημα στην σημερινή κοινωνία και είναι η μείωση της ανάγκης για κατανόηση, κριτική και ανάπτυξη της τέχνης (σε όποια μορφή και αν αυτή προβάλλεται) και η αύξηση της γρήγορης κατανάλωσης αυτής.

Τα έδαφος είναι το αρχαιότερο αρχιτεκτονικό οικοδόμημα. Το έδαφος για εκατομμύρια χρόνια στέγασε εκατομμύρια όντα, δημιουργώντας διαφόρων ειδών χώρους για αυτά. Κανένα απ' αυτά τα όντα δεν κατασκεύασε οικοδομήματα που να έρχονται σε αντίθεση με το φυσικό περιβάλλον. Ο άνθρωπος είναι το μόνο ον που λόγω της συνείδησης του εαυτού του και της λογικής σκέψης του θεώρησε ότι μπορούσε και μπορεί να δημιουργήσει κτίσματα και τοπία που υπακούουν λιγότερο στο φυσικό περιβάλλον και

περισσότερο στην ανθρώπινη ανάγκη. Αυτό μπορούμε να το ονομάσουμε ως την 'ουτοπία' της αρχιτεκτονικής σκέψης του σημερινού εκμοντερνισμένου ανθρώπου που δημιουργήθηκε τα τελευταία 200 χρόνια λόγω της τεχνολογίας και των κοινωνικοπολιτικών αλλαγών που συντελέστηκαν αυτήν την περίοδο. Ο εκμοντερνισμένος αρχιτέκτονας προσπαθεί να εξαφανίσει τους φυσικούς θορύβους που υπάρχουν στο κτήριο λόγω των υδροροών, αλλά παράλληλα αναζητά τον ήχο από τα ρυάκια και την αίσθηση της οπτικής επαφής με το τρεχούμενο νερό, σκεπάζει τα χρώματα και τις υφές των υλικών που παίρνει από την φύση με δικά του χρώματα χημικά, ενώ λυγίζει από θαυμασμό στην πανδαισία των υλικών και των χρωμάτων μέσα σ' ένα φυσικό τοπίο, καταστρέφει τα φυσικά τοπία δημιουργώντας δικά του τεχνητά ενώ ξεκουράζεται και γαληνεύει βλέποντας ότι έχει απομείνει, κ.ο.κ. Αυτά λοιπόν που προσδίδουν στον χώρο μια αίσθηση φυσική, αυτά είναι που κάνουν τον χώρο αληθινό και ζωντανό καταστρέφονται από τον άνθρωπο χωρίς να υπάρχει εχθρικό αίσθημα για αυτά.

Εμείς θα προσπαθήσουμε να δώσουμε μια λύση στα σύγχρονα αυτά προβλήματα της αρχιτεκτονικής σκέψης, αλλά και να δημιουργήσουμε την αρχή ενός καινούργιου προβλήματος που πάντοτε γοήτευε τον άνθρωπο σαν ιδέα, αλλά δεν υπήρχε η τεχνολογία να το υποστηρίξει. Αυτό είναι το πρόβλημα της αιώρησης του ανθρώπου στον χώρο και την δημιουργία ενός καινούργιου επιπέδου που θα μπορούσαμε να το ονομάσουμε 'χωρικό επίπεδο'. Ο άνθρωπος με μηχανική υποστήριξη θα έχει την δυνατότητα να κινείται στον χώρο, με οποιονδήποτε συνδυασμό των τριών διαστάσεων, αποκτώντας μια πρωτόγνωρη αντίληψη του χώρου, του χρόνου και των διαφορετικών συνθηκών που επικρατούν σε διαφορετικά ύψη μέσα στο κτήριο. Ο άνθρωπος γίνεται μέρος της κατασκευής και της αισθητικής του κτηρίου με αποτέλεσμα να μην είναι μόνο θεατής και ακροατής, αλλά «θεάμενος» και «ακροαμενος» ταυτόχρονα. Αυτός λοιπόν που κινείται με μηχανικό τρόπο ενώνεται με τον χώρο ενώ αντιλαμβάνεται εμπειρικά μια διάσταση άγνωστη για αυτόν.

κέντρο πειραματικής τέχνης

Με την έννοια πειραματική τέχνη εννοούμε την καινούργια μορφή τέχνης με διαδραστικό περιεχόμενο που έχει δημιουργηθεί τα τελευταία 15-20 χρόνια. Σήμερα υπάρχουν πολλοί καλλιτέχνες που ασχολούνται με αυτό το είδος τέχνης, το οποίο έχει εφαρμογή είτε εικαστική, είτε κινηματογραφική, είτε θεατρική, είτε μουσική. Ο θεατής – ακροατής είναι μέρος του έργου οπότε είναι «θεάμενος» - «ακροάμενος» ταυτόχρονα. Συνήθως οι χώροι που παρουσιάζουν τα έργα τους αυτοί οι καλλιτέχνες είναι galleries, μουσεία σύγχρονης τέχνης, θέατρα και καμία φορά μικρά περίπτερα σε πάρκα ή πλατειές. Πότε όμως δεν έχει σχεδιαστεί κάποιο κτήριο εξολοκλήρου για αυτού του είδους την τέχνη. Σε αυτό συντελεί το γεγονός ότι η πειραματική τέχνη δεν είναι ακόμα ευρέως διαδεδομένη στο κοινό.

το κτήριο σε σχέση με την πόλη

α) η πόλη της Αθήνας και ο βράχος

Η Αθήνα σήμερα είναι μια αχανής πόλη με περισσότερο από 5 εκατομμύρια κάτοικους. Κοιτάζοντας την πόλη από ψηλά παρατηρούμε ότι υπάρχει περιορισμένος αριθμός 'οάσεων' πράσινου. Μια σημαντική τέτοια 'οάση' είναι ο λόφος του Λυκαβηττού. Ανεβαίνοντας στον Αϊ Γιώργη, που είναι κτισμένος στο ψηλότερο σημείο του λόφου, μπορεί κανείς να έχει μια συνολική άποψη της πόλης.

«Ένα μικρό κείμενο που γράφτηκε στον Αϊ Γιώργη κοιτάζοντας την πόλη προς την μεριά της θάλασσας.»

ΤΟ ΚΤΗΡΙΟ

Ένα Θαύμα η ανθρώπινη ψυχή,
δεν υπάρχει αιτία ή αρχή,
η πόλη κουράζει όσο και η ερημιά,
ένας βράχος μεσ' στην πόλη, η γη και η φωτιά.

Δεν υπάρχουν λέξεις να στολίσουν τον βράχο αυτόν,
τοπίο με αξία και σκοπό,
έτσι είναι από ψηλά,
η Αθήνα ουρλιάζει γύρω από έναν τόπο που σιωπά.

Τίποτα δεν αλλάζει, η πόλη,
τοπίο αμετάβλητο με χόμα τεχνητό,
σβήνει η ζωή γύρω,
γύρω από έναν ντόπιο αλλά ξένο ζωντανό οργανισμό.

Ξάφνου μια ιδέα γεννιέται, γεμάτη ανθρώπινο πολιτισμό, γελώ,
ο κόσμος συνεχεία κουνιέται, κ' ένα δείχτη μαζεύει τ' άστρα από τον ουρανό,
ένα φωτίζει, μονοπάτι από τον βράχο στον Λυκαβηττό,
δεν υπάρχει εικόνα, το Λονδίνο, ένας τροχός, ένα σχοινί, ένας φάρος, ένα σύννεφο κ' εγώ.

Ο χρόνος κυλάει με ταχύτητα που δεν είναι αληθινή,
η φύση αγγίζει τα όρια του πρωταθλητή,
κλαδιά, φυτά, θάμνοι και δέντρα, τυλίγουν τον βράχο κάτω από το βουνό,
ένα περιστέρι πετάει προς τοπίο φυσικό.

Η Φύση είναι ο άνθρωπος και ο βράχος είναι ένα τοπίο κενό,
αγάπη τους ενώνει μα η συνέχεια είναι πάντα ένα αστείο θλιβερό,
ένα σχοινί από αίμα συνδέει το βράχο με το βουνό,
το αίμα πήζει πάνω στον βράχο κραυγή από πνιγμό,
η πόλη γυρνάει σε ένα θέαμα για αυτήν ξένο, αλλά τόσο ζωντανό,
δεν έχω άλλες λέξεις να περιγράψω το κτήριο αυτό.

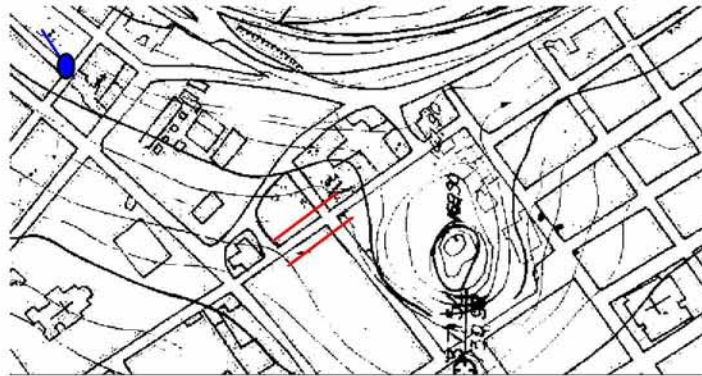
Κοιτάζοντας την Αθήνα από εκείνο το σημείο αντιλαμβάνεται κανείς την ύπαρξη του βράχου. Φαίνεται τόσο ξένος μέσα στην πόλη και όμως υπάρχει εκεί πριν αυτή δημιουργηθεί. Δίνει ένα σημάδι ζωής πρωτόγνωρο και εντυπωσιακό όπως τα λιγυστά λουλούδια που εμφανίζονται την άνοιξη ανάμεσα στις μπετόπλακες του πεζοδρομίου της πόλης. Παρατηρώντας τον βράχο διαπιστώνεται και μια σχεδόν αναγκαία σύνδεση του με τον Λυκαβηττό σαν ένα σχοινί βοήθειας από την γρήγορη ανάπτυξη της πόλης.

Σκοπός του κτηρίου είναι να βοηθήσει την ομαλή σύνδεση του βράχου με την πόλη, μέσω της λειτουργίας του από τους ανθρώπους. Βασικός στόχος είναι η μη αλλοίωση του βράχου με την προσθήκη καινούριων χαρακτηριστικών στο εξωτερικό του, αλλά και η διατήρηση της φυσικής ζωντανής ομορφιάς που έχει σε σχέση με την πόλη.

β) τοποθέτηση του κτηρίου στο οικοπέδο και σύνδεση με τον περιβάλλοντα χώρο

Το κτήριο θα τοποθετηθεί στο βόρειο-ανατολικό μέρος του οικοπέδου που βλέπει προς τον Λυκαβηττό. Το έδαφος σε αυτό το σημείο είναι κυρίως κοκκινόχωμα με ορισμένα στοιχεία πετρώδους ιζημάτος οπότε είναι εύκολο στην ανασκαφή. Το σημείο αυτό είναι το

χαμηλότερο σημείο του οικοπέδου ενώ έχει πρόσβαση στον περιφερειακό του Λυκαβηττού και σε σκαλιά που οδηγούν στην οδό Σίνα. Από την πλευρά του οικοπέδου προς την Ακαδημίας νοτιοδυτικά και την Βασιλίας Σοφίας νοτιοανατολικά εκτείνεται η περιοχή του Κολωνακίου μια από τις πιο πολυσύχναστες

περιοχές της Αθήνας.

• Το κτήριο είναι υπόγεια κατασκευή ώστε να μην επηρεάζει την φυσική ομορφιά του βράχου. Οι μόνες παρεμβάσεις που φαίνονται έχουν σχέση με την καλύτερη συγκράτηση του εδάφους, παρεμβάσεις που και η ίδια η πολιτεία έχει κάνει σε ορισμένα σημεία. Το μεγαλύτερο μέρος του κτηρίου είναι βαριά κατασκευή με κύριο υλικό το μπετόν. Σε ένα μόνο σημείο, στην βορειοδυτική πλευρά του οικοπέδου, το κτήριο αναδύεται από το έδαφος με μια ελαφριά κατασκευή, για συμβολικούς λόγους που θα εξηγήσουμε στην ενότητα «*ανάλυση της κύριας ιδέας*». Στο βόρειο τμήμα του κτηρίου δεν υπάρχει πεζοδρόμιο μια και ο δρόμος των αυτοκινήτων είναι πολύ στενός. Δημιουργούμε λοιπόν πεζοδρόμο που περνάει μέσα από το κτήριο σαν πέρασμα για την διευκόλυνση της κυκλοφορίας των πεζών.

επίσης, υπάρχει σύνδεση του κτηρίου με τον Λυκαβηττό. Σκεφτήκαμε ότι δεν θα έπρεπε να υπάρχει μονάχα νοητή σύνδεση με τον Λυκαβηττό διότι τότε δεν θα είχε λειτουργικό νόημα. Όποτε σχεδιάσαμε ένα σύστημα με 'καρεκλάκια teleferic' που συνδέουν το κτήριο με τον Αγ. Ισίδωρο, ένα μικρό εκκλησάκι κάτω από τον Αγ. Γεώργιο. Εκεί υπάρχει πετρόχτιστο μονοπάτι που οδηγεί στον Αγ. Γεώργιο και επομένως στο μεγάλο Parking και στο Θέατρο του Λυκαβηττού. Τα 'καρεκλάκια teleferic' είναι ένας πρωτόγνωρος τρόπος προσέγγισης ενός κτηρίου, στο αστικό Αθηναϊκό περιβάλλον, με αποτέλεσμα να δημιουργεί ένα συναίσθημα θαυμασμού και ευεξίας στους ανθρώπους που εισέρχονται ή αναχωρούν από το κτήριο, κατά αυτόν τον τρόπο.

Το κτήριο έχει τρεις εισόδους - εξόδους. Στην βορειοδυτική πλευρά αυτού βρίσκεται η είσοδος - έξοδος 1 που οδηγεί στην οδό Σίνα και κατ' επέκταση στο κέντρο της Αθήνας, στην βορειοανατολική πλευρά βρίσκεται η είσοδος - έξοδος 2 που οδηγεί στον περιφερειακό του Λυκαβηττού και στο Κολωνάκι και στην οροφή του κτηρίου βρίσκεται η είσοδος - έξοδος 3 που οδηγεί στον Άγιο Ισίδωρο και στο Λυκαβηττό.

ανάλυση της κύριας ιδέας

Η ψυχή έχει χαρακτηριστεί στην Ψυχολογία ως το σύνολο των συναισθηματικών εμπειριών που έχει ο κάθε άνθρωπος. Η τέχνη έχει χαρακτηριστεί από τον Φρόντ ως η έκφραση της ψυχής μέσω των χρωμάτων και των σχημάτων.

‘Λέμε ότι η Ψυχή λυπάται και χαίρεται, αναθαρρεί και φοβάται, επίσης οργίζεται, αισθάνεται και διανοείται. Όλα τούτα θεωρούνται ότι είναι κινήσεις. Κινήσεις που το σώμα της περιορίζει.’

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ   περί ψυχής Α

‘Όπως η τέχνη χρησιμοποιεί τα εργαλεία της έτσι και η ψυχή το σώμα’.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ   περί ψυχής Α

Στην παραπάνω άποψη του Αριστοτέλη, παρατηρούμε ότι όλες οι συναισθηματικές εμπειρίες που έχει ένας άνθρωπος, χαρακτηρίζονται ως κινήσεις. Πράγματι όλοι έχουμε αισθανθεί μια κίνηση μαζί με μια ανατριχίλα σε όλο μας το σώμα όταν ακούμε μια μουσική συναυλία που μας συγκλονίζει ή βλέπουμε ένα καλλιτεχνικό έργο που μας παρασύρει. Παρατηρούμε λοιπόν πως η τέχνη επηρεάζει τα συναισθήματα, την διάθεση και κατ’ επέκταση την ψυχή του θεατή – ακροατή. Παρόμοια συναισθήματα μπορούν να δημιουργηθούν από ένα παιχνίδι που μας αρέσει πολύ ή από την συμμετοχή μας σε κάποιο άθλημα. Παρατηρούμε λοιπόν ότι ένα παρόμοιο συναίσθημα δημιουργείται με την διαδραστική σχέση μας με κάποιο αντικείμενο ή με κάποια ιδέα. Ο συνδυασμός των δυο αυτών διαφορετικών εκδοχών συναισθηματικής φόρτισης και ψυχικής ανάτασης είναι η πειραματική τέχνη με διαδραστικό περιεχόμενο. Υπάρχει όμως ένα λεπτό σημείο στην

κατανόηση αυτής της τέχνης. Η ανθρώπινη σκέψη πολλές φορές απομονώνεται στη σφαίρα της φαντασίας είτε επεξεργάζοντας μια ιδέα, είτε ταξιδεύοντας σε παλιές ή ακόμα και φανταστικές εμπειρίες με αποτέλεσμα το ανθρώπινο σώμα να παραμένει ακέραιο σε ένα χώρο που εκείνη την δεδομένη στιγμή δεν είναι αντιληπτός. Η μεταβολή του χώρου που συντελείτε μέσω της σκέψης δεν επηρεάζει το σώμα. Δημιουργείτε έναν νοητό διαχωρισμό του σώματος και του νου. Αυτόν ακριβώς τον διαχωρισμό προσπαθεί να χρησιμοποιήσει η πειραματική τέχνη δημιουργώντας ένα παιχνίδι ανάμεσα στο σώμα και το νου.

Ένα παρόμοιο παιχνίδι προσπαθούμε να δημιουργήσουμε στο κτήριο μας. Ένα παιχνίδι, όμως, που θα βοηθήσει τους επισκέπτες να αισθανθούν και να κατανοήσουν το κτήριο και την τέχνη που φιλοξενεί μ' έναν μοναδικό τρόπο, αλλά ταυτόχρονα θα βοηθήσει και τους καλλιτέχνες να σκεφτούν νέους τρόπους έκφρασης της τέχνης τους αφού πλέον τα δεδομένα κίνησης του παρατηρητή αλλάζουν.

Η οικειοποίηση του χώρου είναι άλλο ένα θέμα που μας απασχολεί ιδιαίτερα. Σ' αυτό το σημείο θα αναφέρουμε ένα δοκίμιο από το βιβλίο «Ποιητική του χώρου» του Gaston Bachelard.

«Συχνά η διαλεκτική του μέσα και του έξω αποκτάει όλη της την δύναμη με την με την συγκέντρωση στον πιο περιορισμένο εσωτερικό χώρο. Θα νιώσουμε αυτή την ελαστικότητα στοχαζόμενη αυτή τη σελίδα του Rilke: «Και σχεδόν δεν υπάρχει χώρος εδώ, και καθησυχάζεις τον εαυτό σου με την λέξη ότι είναι αδύνατο κάτι πολύ μεγάλο να σε κρατήσει σ' αυτή τη στενότητα.» Υπάρχει μια παρηγοριά το να ξέρεις ότι ηρεμείς σ' ένα στενό χώρο. Ο Rilke αντιλαμβάνεται ενδόμυχα -στο χώρο του μέσα- αυτή τη στενότητα όπου τα πάντα βρίσκονται στα μέτρα του ενδόμυχου είναι. Έτσι μια φράση πιο πέρα το κείμενο ζει την διαλεκτική: Αλλά έξω, έξω τα πάντα είναι δίχως μέτρο. Κι όταν η στάθμη ανεβαίνει έξω, ανυψώνεται και στον εαυτό σου, όχι στα αγγεία που εν μέρει

βρίσκονται υπό την κυριαρχία σου ή στο φλέγμα των πιο απαθών οργάνων σου : αυξάνει στα τριχοειδή σου αγγεία, ανυψούμενη μέχρι τις τελευταίες διακλαδώσεις της άπειρα διακλαδωμένης ύπαρξης σου. Εκεί ανεβαίνει, εκεί ξεχειλίζει, πιο πάνω από την αναπνοή και, τελευταίο καταφύγιο, δραπετεύεις σα να σε στη τελευταία σου πνοή! Αχ! Και που μετά, που μετά; Η καρδιά σου σε κυνηγάει έξω από τον εαυτό σου και δεν μπορείς άλλο. Σαν σκαρabaίος που τον πάτησαν, κυλάς έξω από τον εαυτό σου και η μικρή σου στερεότητα η ελαστικότητα δεν έχει πια νόημα.»

Για να ζήσει κανείς την πραγματικότητα των εικόνων, φαίνεται να πρέπει να είναι αδιάκοπα μπροστά σε μια όσμωση ανάμεσα στον προσωπικό εσωτερικό χώρο και στον ακαθόριστο εξωτερικό χώρο».

Μέσα από το δοκίμιο του Rilke ο Bachelard εξηγεί πως θα μπορούσε να γίνει ο εξωτερικός χώρος εσωτερικός και πόσο λεπτή σχέση υπάρχει ανάμεσα στον προσωπικό εσωτερικό χώρο και στον ακαθόριστο εξωτερικό ώστε να μπορούμε να αναζητάμε μια όσμωση αυτών των δύο. Επίσης παρατηρούμε ότι η μετάβαση από την αντικειμενική αίσθηση και αντίληψη ενός χώρου στην υποκειμενική αίσθηση και αντίληψη του ίδιου χώρου, μπορεί να επιτευχθεί με την απομάκρυνση της σκέψης από τις καθορισμένες σωματικές λειτουργίες. Μονάχα όταν κάποιος βγει έξω από τον εαυτό του, έξω από τα στερεότυπα της λογικής σκέψης και της καθοδηγούμενης κίνησης πετυχαίνει μια όσμωση ανάμεσα στο προσωπικό εσωτερικό χώρο και στον ακαθόριστο εξωτερικό.

Αυτήν την όσμωση προσπαθούμε να πετύχουμε, με τον παρατηρητή να κρέμεται από το κτήριο έχοντας πλήρη έλεγχο των κινήσεων του, ενώ αισθάνεται ότι η κάθε του κίνηση είναι περισσότερο υποκειμενική παρά αντικειμενική και ο ίδιος ο χώρος παρουσιάζει την κίνηση αυτή σαν μια διακοπτόμενη υποκειμενική μεταβολή με διαστήματα κρυφής αντικειμενικής ηρεμίας.

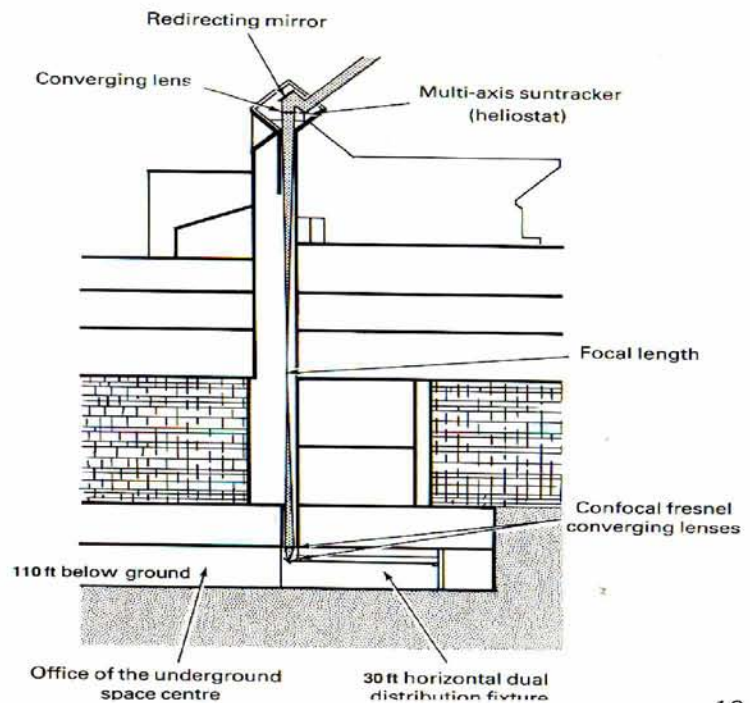
«Εκεί ανεβαίνει, εκεί ξεχειλίζει, πιο πάνω από την αναπνοή και, τελευταίο καταφύγιο, δραπετεύεις σα να σε στη τελευταία σου πνοή!»

Έρευνα υλικών και συστημάτων κίνησης στον χώρο

• έρευνά υλικών και ενός συστήματος φυσικού φωτισμού

Οι σωλήνες φυσικού φωτισμού είναι ίσως η τεχνολογικά πιο ενδιαφέρουσα προσέγγιση στο θέμα του φυσικού φωτισμού λόγω των μεγάλων αποστάσεων που μπορεί να λειτουργήσει. Σε γενικές γραμμές, το φως του ήλιου μπορεί να διοχετευθεί ουσιαστικά σε οποιαδήποτε περιοχή ενός κτηρίου. Σε ένα πανεπιστημιακό κτήριο στη Μινεάπολη ένας ηλιακός σωλήνας στη στέγη του κτηρίου συλλέγει το φως του ήλιου και το μεταφέρει σε ένα χώρο εργασίας 70 μέτρα κάτω από το έδαφος. Με την χρήση φυσικού φωτισμού όχι μόνο μειώνεται το κόστος ηλεκτρικής ενέργειας για φωτισμό, αλλά και το κόστος ψύξης. Αυτό συμβαίνει διότι το ποσοστό θερμότητας που εκπέμπεται από το ηλιακό φως μέσω των σωλήνων είναι μικρότερο από το τεχνητό φως. Έτσι με το σύστημα αυτό έχουμε καλής ποιότητας φωτισμό με μικρότερη εκπομπή θερμότητας. Σε ένα συμβατικό κτήριο τα φορτία για δροσισμό είναι μεγαλύτερα όταν έχουμε έντονο ηλιακό φως. Επομένως, ένα σύστημα φυσικού φωτισμού μέσω ειδικών σωλήνων μειώνει τα ηλεκτρικά φορτία ψύξης. Επίσης, υποστηρίζεται ότι το φυσικό φως βελτιώνει τις περιβαλλοντικές συνθήκες σε υπόγειους χώρους.

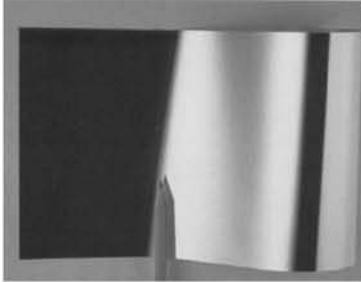
Το φως του ήλιου διοχετευμένο μέσα από το σύστημα σωλήνων μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για διακοσμητικούς λόγους. Ένας ηλιακός καθρέφτης ακολουθώντας την πορεία του

ήλιου συλλέγει το ηλιακό φως και το διοχετεύει μέσω ενός δεύτερου σταθερού καθρέφτη μέσα σε έναν ανακλαστικό σωλήνα φυσικού φωτισμού. Τα υλικά που χρησιμοποιούνται για την ανάκλαση του φυσικού φωτισμού μέσα στον σωλήνα είναι το ανακλαστικό φιλμ της 3M ή το ανακλαστικό αλουμίνιο της Alanod mirror. Το **radiant mirror film** της 3M έχει σταθερή ανακλαστικότητα 95% αλλά και μεγάλη ελαστικότητα. Το φιλμ έχει υψηλή ανθεκτικότητα στη ζέστη (μέχρι 125° C) αλλά και σε οποιαδήποτε άλλη καταπόνηση.

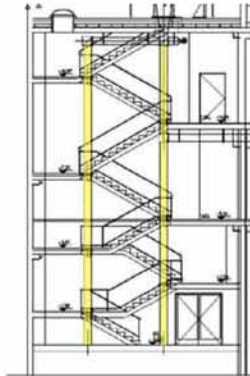
Τα συστήματα φυσικού φωτισμού μέσω σωλήνων έχουν τρία γενικά συστατικά:

- Ένας εξωτερικός συλλέκτης (συνήθως στη στέγη) για να συλλέξει το φως του ήλιου.
- Ο ηλιακός σωλήνας, και
- Ένας εξαγωγέας που απελευθερώνει το φως στον εσωτερικό χώρο.

Ανακλαστικό Φιλμ της 3M

Ο ανακλαστικός σωλήνας με Φιλμ της 3M κατά την μεταφορά του φυσικού φωτός δημιουργεί ένα πολύ ενδιαφέρον φωτισμό στο περιβάλλον χώρο χωρίς να υπάρχουν απώλειες. Οι παρακάτω φωτογραφίες μας δείχνουν κάποια πολύ ενδιαφέροντα παραδείγματα από την χρήση του.

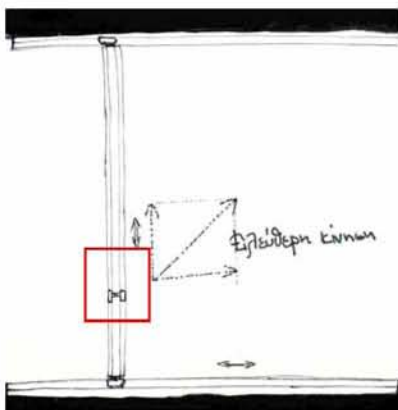
▪ ερευνά μηχανικών συστημάτων κίνησης στον χώρο

Οι γερανός είναι το πιο γνωστό μηχανικό σύστημα που μετακινεί διάφορα αντικείμενα στον χώρο. Χρησιμοποιείται κυρίως από εταιρίες που μετακινούν βαριά αντικείμενα σε περιοχές που δεν μπορούν να φτάσουν με κάποιον άλλον τρόπο.

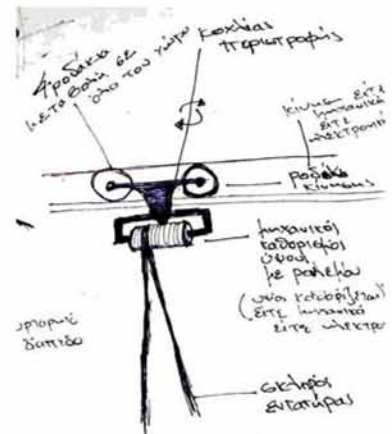

Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τους είναι ο μηχανισμός που κινεί τα αντικείμενα στον χώρο. Υπάρχουν δύο κύριοι άξονες κινήσεις που βρίσκονται σε δυο από τις τέσσερις πλευρές της περιοχής που καλύπτει το σύστημα και ένας κεντρικός άξονας στον οποίο υπάρχει ο γερανός.

Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα φαίνεται η λογική κίνησης του συστήματος.

Παρατηρούμε ότι ο συνδυασμός των κινήσεων ολόκληρου του μηχανισμού μας δίνει την δυνατότητα μετακίνησης του αντικειμένου σε οποιοδήποτε σημείο του χώρου. Το πρόβλημα που δημιουργείται είναι ότι δεν μπορούμε να έχουμε την κίνηση δυο ή περισσότερων αντικειμένων σε αντίθετη κατεύθυνση. Για αυτό και αυτά τα συστήματα χρησιμοποιούνται για την μετακίνηση ενός αντικειμένου κάθε φορά.

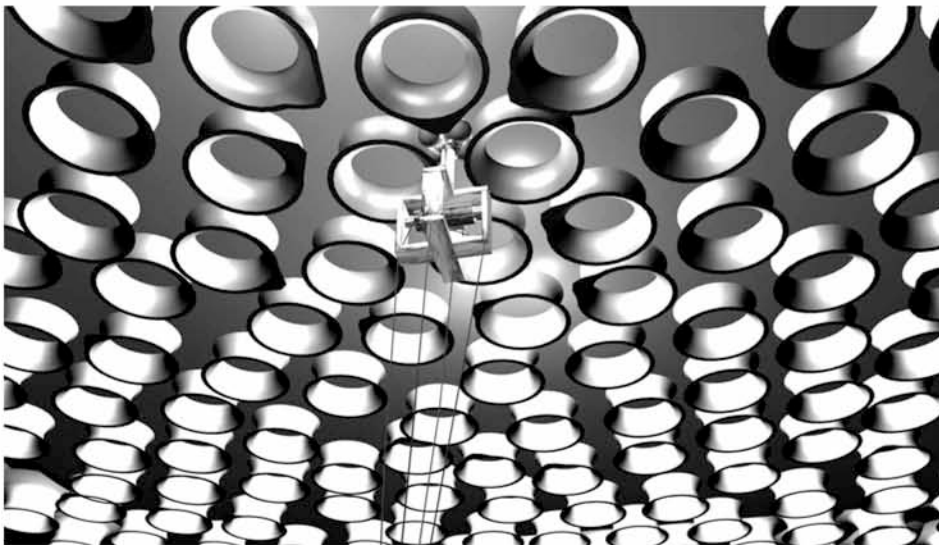
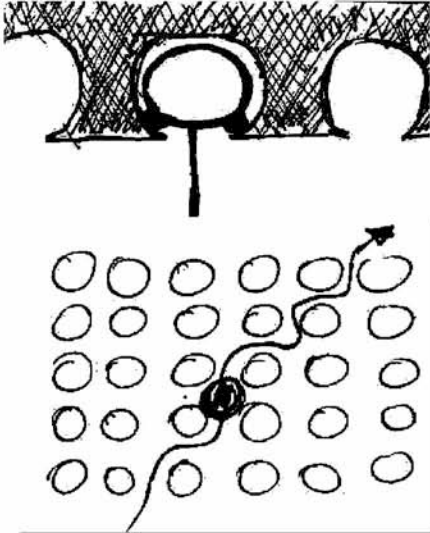

• Δημιουργία νέου συστήματος «ελεύθερης κίνησης στον χώρο»

Με βάση το παραπάνω σύστημα κίνησης θα προσπαθήσουμε να δημιουργήσουμε ένα νέο εναλλακτικό σύστημα που θα μας δίνει την δυνατότητα να μπορούμε να μετακινήσουμε δύο ή περισσότερα αντικείμενα στον χώρο ταυτόχρονα.

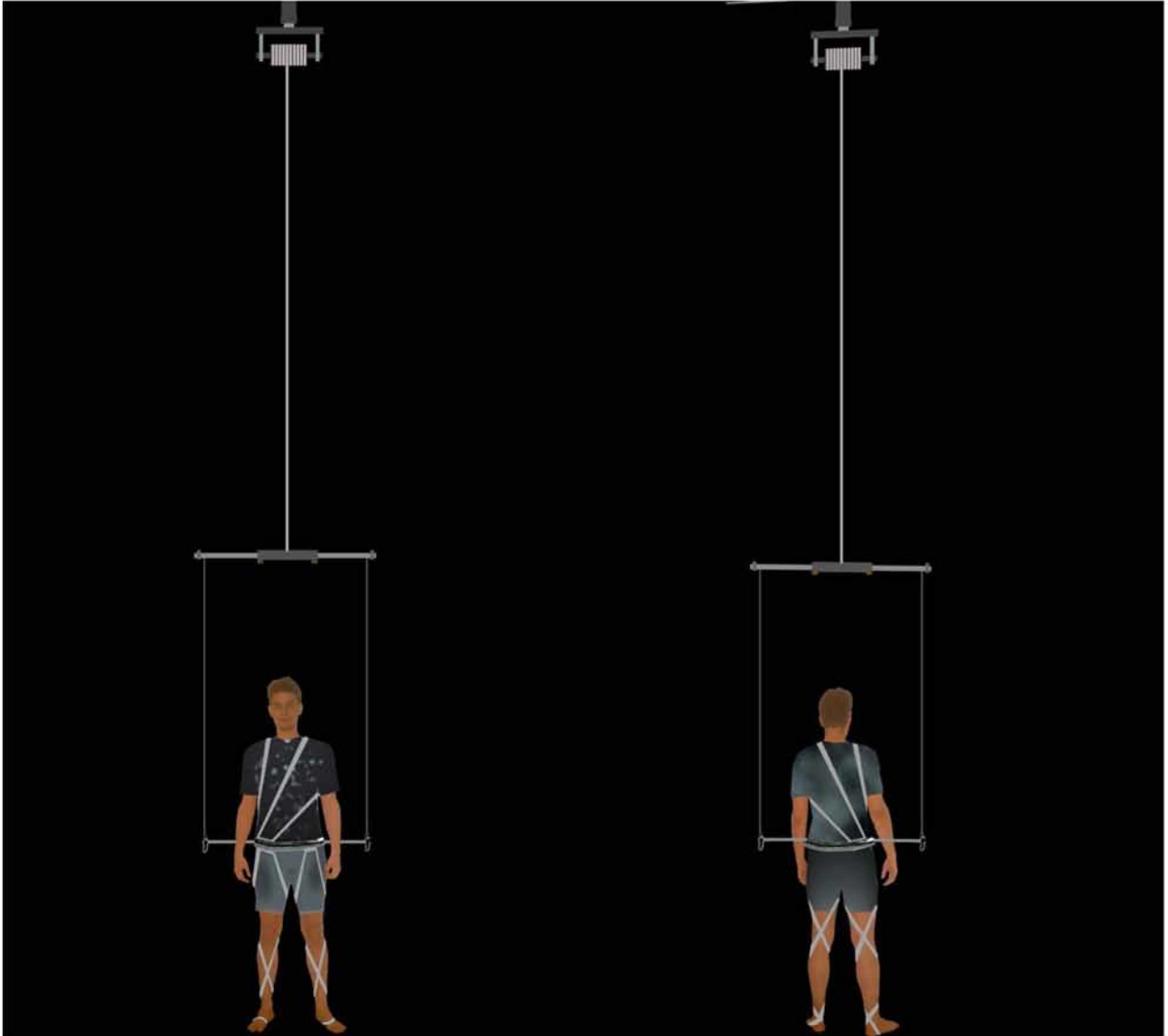
Το σύστημα αποτελείται από ένα σφαιρικό μηχανισμό με τέσσερις ρόδες στα κάτω άκρα του.

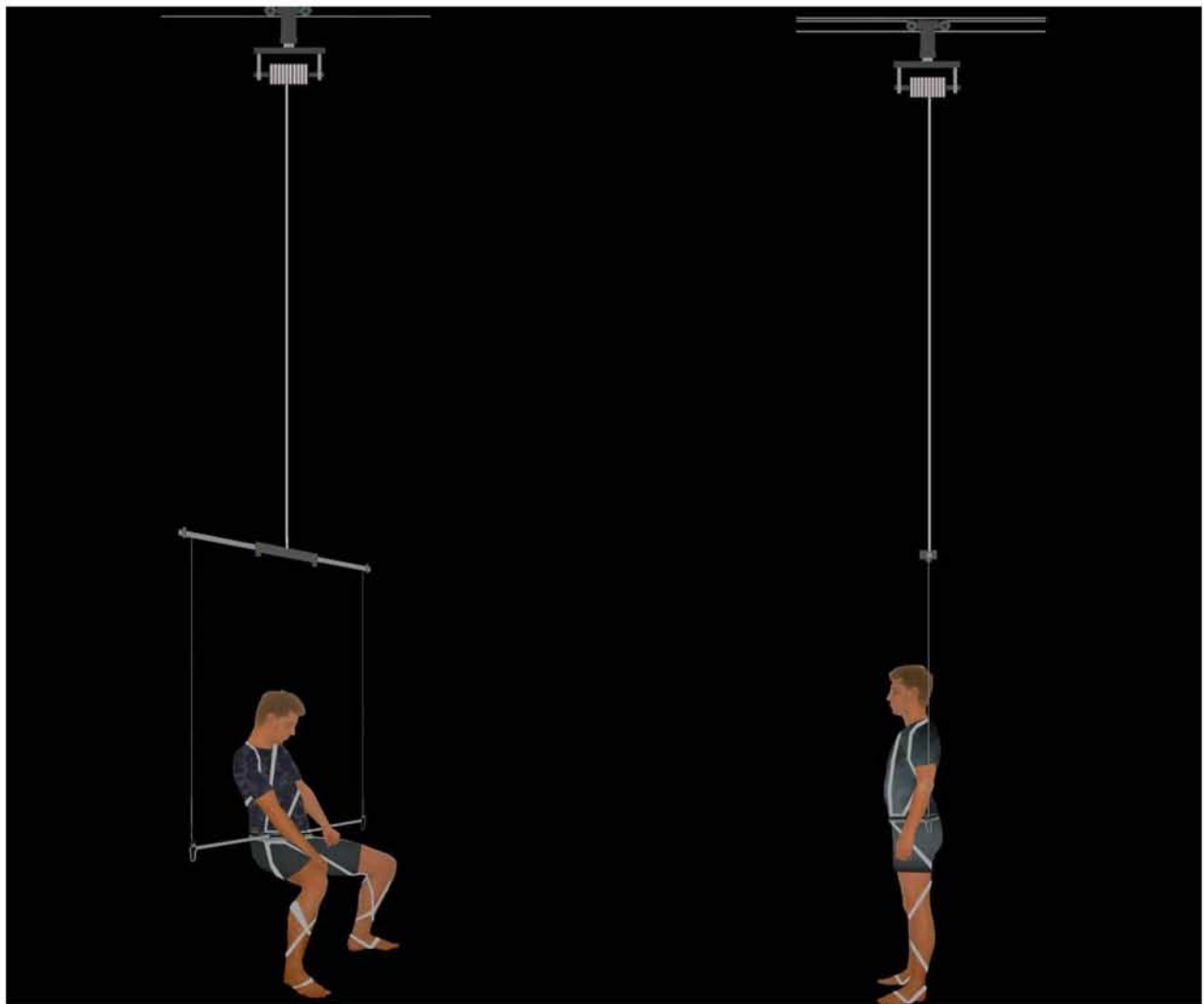
Όπως παρατηρούμε και στα σχήματα ο μηχανισμός τοποθετείτε σε μια μεταλλική κατασκευή που η κάτω πλευρά της έχει ανοίγματα με σχεδόν σφαιρικό σχήμα. Σε άνοψη βλέπουμε ότι ο σφαιρικός μηχανισμός κινείται ανάμεσα στα ανοίγματα σε οποιαδήποτε κατεύθυνση εμείς θέλουμε, παίρνοντας ηλεκτρική ενέργεια από την μεταλλική κατασκευή. Έτσι έχουμε ως αποτέλεσμα την κίνηση δυο ή περισσότερων μηχανισμών παράλληλα χωρίς να εμποδίζει ο ένας την κίνηση του άλλου. Στο κάτω άκρο του μηχανισμού κίνησης υπάρχει ο υποδοχέας του συστήματος ανέλκυσης.

- Η χρησιμοποίηση του συστήματος «ελεύθερης κίνησης στον χώρο» από ανθρώπους

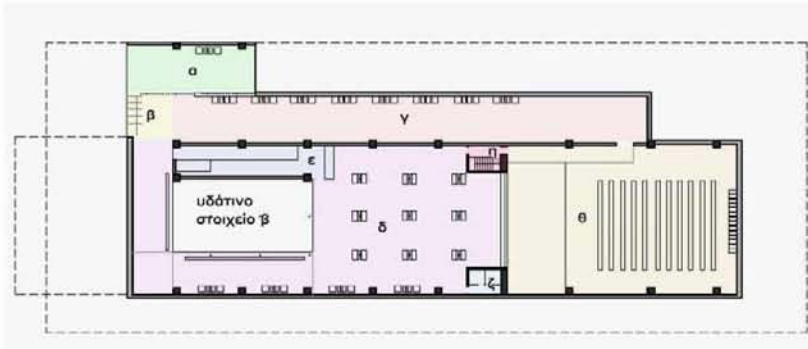
Κατά την είσοδο ενός ανθρώπου στον χώρο που λειτουργεί το «σύστημα ελεύθερης κίνησης», μπορεί να προμηθευτεί μια ειδική ζώνη που είναι απαραίτητη για να συνδεθεί με το σύστημα. Αυτή η ζώνη συνδέεται μέσω ορειβατικών κρίκων με το σύστημα ώστε να έχουμε την μέγιστη ασφάλεια των ανθρώπων κατά την κίνηση τους.

Στα άκρα της ζώνης υπάρχουν εντατήρες που τυλίγουν ανάλαφρα το σώμα με αποτέλεσμα να απορροφούν ένα μεγάλο μέρος του βάρους του ανθρώπου κάνοντας την κίνηση στον χώρο να μοιάζει περισσότερο με αιώρηση.

ακριβής περιγραφή των χώρων του κτηρίου μέσω ενός παρατηρητή

Η επιλογή της κατεύθυνσης του παρατηρητή, αλλά και του τρόπου μετακίνησής του ανάμεσα στους οριοθετημένους χώρους του κτηρίου δεν επιβάλλονται από το κτήριο, όπως προαναφέραμε, αλλά εξαρτώνται από την ελεύθερη βούληση του παρατηρητή - επισκέπτη. Δεν μπορούμε λοιπόν να περιγράψουμε μια καθορισμένη διαδρομή μέσα στο κτήριο αφού κάτι τέτοιο δεν υπάρχει. Μπορούμε όμως να περιγράψουμε τον κάθε χώρο ξεχωριστά έτσι όπως εμφανίζεται μπροστά στον παρατηρητή και στη συνέχεια να εμβαθύνουμε στον τρόπο σύνδεσης των χώρων.

Κάτοψη ισογείου και υπογείου

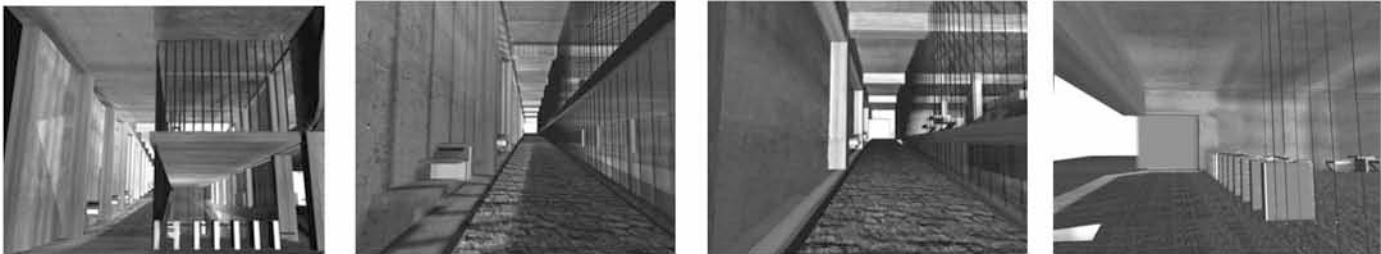
Κάτοψη 1ου ορόφου

Ο πεζόδρομος (α) που συνδέει τις δυο εισόδους του κτηρίου βρίσκεται αποκομμένος από το εξωτερικό περιβάλλον. Παρόλο που είναι δημόσιος χώρος και πέρασμα, περιορίζει την όραση του παρατηρητή, ενώ τον εντάσσει για μικρό χρονικό διάστημα σε μια διαφορετική πραγματικότητα που όμως δεν μπορεί να την αισθανθεί ολοκληρωτικά.

Αν υποθέσουμε ότι ο παρατηρητής εισέρχεται από την περιοχή του ισογείου τότε αντιλαμβάνεται ότι υπάρχει ένα στερεό αδιαπέραστο φράγμα από την αριστερή του

πλευρά και ένα ημιπερατό φράγμα από την δεξιά πλευρά με σύρματα που μοιάζουν να στηρίζουν ένα ολόκληρο κτήριο. Επειδή λοιπόν η πορεία του παρατηρητή είναι ανοδική αισθάνεται ότι αναδύεται από την πόλη που είναι ένας κλειστός περιβάλλον χώρος σε ένα πιο ανοιχτό. Η αίσθηση αυτή γίνεται πιο ζωντανή λόγω του νερού που ρέει στα πλάγια. Ο ήχος, αλλά και η οπτική επαφή σε ορισμένα σημεία του τρεχούμενου νερού, απομακρύνει περισσότερο τον περαστικό από το στείρο περιβάλλον της πόλης. Φτάνοντας στο τέλος του πεζοδρόμου (α) εμφανίζεται στην αριστερή πλευρά ο Λυκαβηττός με τον περιφερειακό του, πραγματοποιώντας έτσι την αίσθηση που του δημιουργήθηκε κατά την διαδρομή.

Στον πεζοδρόμο υπάρχουν πεζούλια από μπετόν και τραπεζάκια που μπορούν να ξεκουράσουν τον περαστικό όχι μόνο σωματικά, αφού οι παραστάσεις που αντικρίζει και οι ήχοι που ακούει δημιουργούν ένα ονειρικό περιβάλλον στο κέντρο της πόλης. Επίσης, όλος ο πεζοδρόμος είναι επενδυμένος με πέτρα δημιουργώντας μια ακόμα αντίθεση με τα πεζοδρόμια της πόλης. Ο παρατηρητής μετακινείται από το ισόγειο στον 1^ο όροφο του κτηρίου χωρίς να βρίσκεται στο εσωτερικό του. Παρόλα αυτά μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σαν διόδος από το ισόγειο στον 1^ο όροφο, κυρίως για άτομα με ειδικές ανάγκες που δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν την σκάλα (η). Τα παρακάτω προοπτικά μας δίνουν την αίσθηση αυτής της πορείας.

Η είσοδος-έξοδος (β) (που φαίνεται στην δεξιά πλευρά του 1^{ου} προοπτικού), είναι ελεγχόμενη και για να μπορέσει κάποιος να εισέλθει στο εσωτερικό του κτηρίου πρέπει να καταβάλει κάποιο χρηματικό ποσό. Στη συνέχεια προμηθεύεται μια κάρτα, που λειτουργεί σαν κλειδί για όλες τις εισόδους – εξόδους. Την ίδια κάρτα μπορεί να προμηθευτεί και από τις τρεις εισόδους-εξόδους του κτηρίου. Με τα χρήματα αυτά το κτήριο μπορεί να καθαρίζεται και να συντηρείται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Από την είσοδο – έξοδο (β) ο επισκέπτης μπορεί να κατευθυνθεί είτε προς τον χώρο (γ), είτε προς τον χώρο (δ).

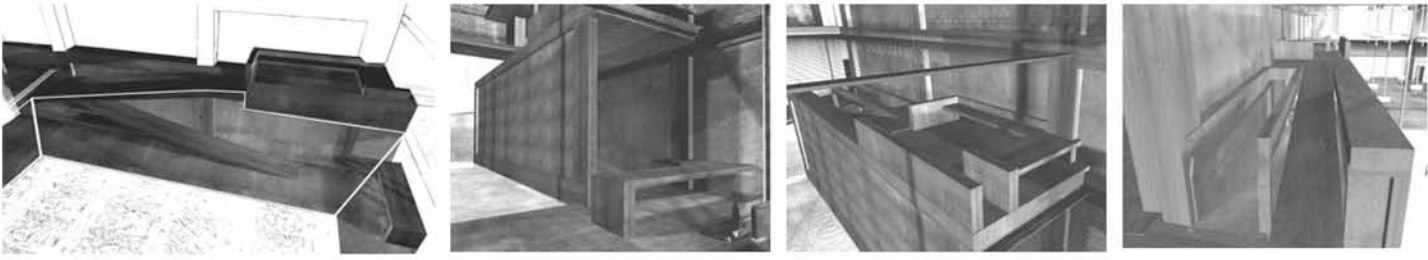
Ο χώρος (γ) οδηγεί ουσιαστικά τον επισκέπτη στην αίθουσα θεάτρου και προβολών (θ). Παρόλα αυτά έχει λειτουργική σημασία αφού στην δεξιά της πλευρά γίνονται προβολές, έργων πειραματικής τέχνης από διάφορους καλλιτέχνες που έχουν σχέση με τα εικαστικά, με τον κινηματογράφο, με την φωτογραφία, και με το ντοκιμαντέρ. Τα έργα αυτά μπορούν να αγοραστούν από ηλεκτρονικούς πολίτες CD και DVD που βρίσκονται μπροστά από τις κολόνες καθ' όλη την διαδρομή. Στα αριστερά υπάρχουν πάγκοι από μπετόν με τραπεζάκια στα οποία ο επισκέπτης μπορεί να κάτσει και να δει κάποιο έργο ολόκληρο ή απλώς να ξεκουραστεί. Δίπλα στους πάγκους υπάρχουν ακουστικά ώστε να μπορεί κανείς να ακούσει και τον ήχο που πιθανόν να έχει κάποιο έργο.

Τα τραπεζάκια αυτά έχουν ειδικό 'κάδο απορριμμάτων' που κανείς μπορεί να αφήσει το σκεύος με το οποίο έφαγε. Οι 'κάδοι απορριμμάτων' είναι ειδικά σχεδιασμένοι για να χωράνε συγκεκριμένα σκευή φαγητού που δίνει το 'Φαγηπωλείο' που βρίσκεται στον χώρο (ε).

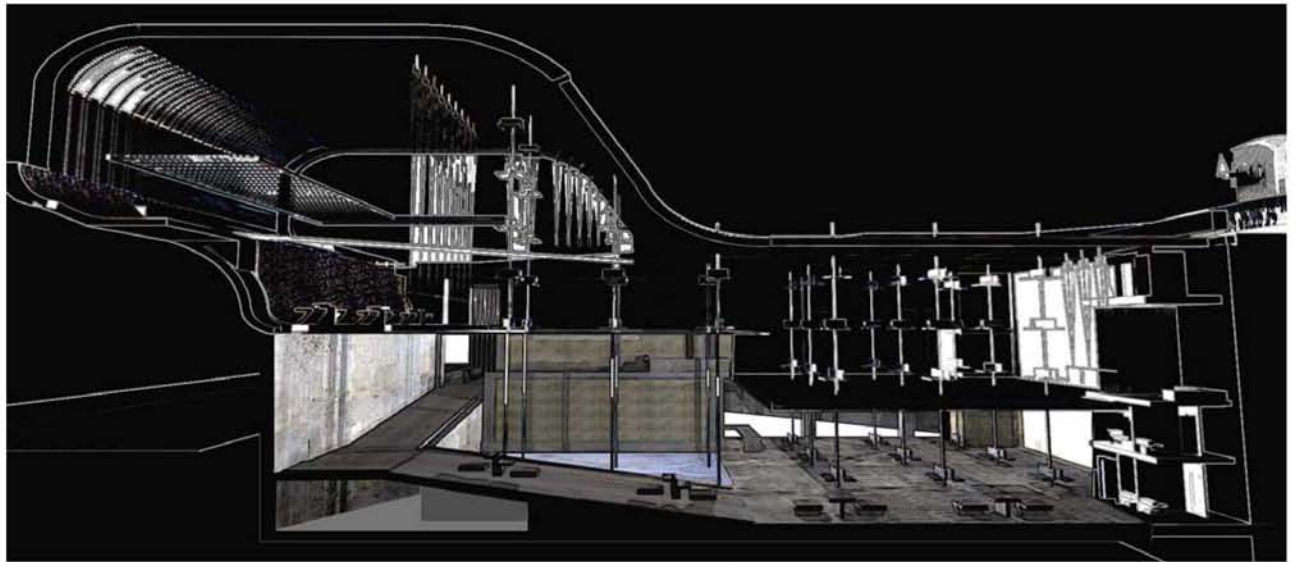
Το 'φαγηπωλείο' (ε) δεν επικοινωνεί άμεσα με τον χώρο (γ) αλλά μέσω του χώρου (δ) ή του χώρου (θ) και του χώρου (θ). Είναι το μοναδικό μέρος από το οποίο ο επισκέπτης μπορεί να αγοράσει φαγητό ή ποτό, ενώ απαγορεύεται να φέρει κανείς φαγητό ή ποτό έξω από το κτήριο. Αυτό ισχύει επειδή η γεύση και η όσφρηση είναι πολύ βασικές αισθήσεις που η εμπορευματοποίηση και ο καταναλωτισμός μας έχουν κάνει να τις παραμερίσουμε. Μέσω του 'φαγηπωλείου' γίνεται μια προσπάθεια αναβίωσης ξεχασμένων ελληνικών και ξένων συνταγών γρήγορου φαγητού αλλά και ποτών χωρίς αλκοόλ ώστε ο επισκέπτης να αποκτήσει μια μοναδική αίσθηση γεύσης και όσφρησης αν αυτός θέληση. Η τροφοδοσία του 'φαγηπωλείου' γίνεται από την είσοδο (β) και από δυο ράμπες που οδηγούν στους δύο ορόφους αυτού. Υπάρχουν ειδικοί πάγκοι κατασκευασμένοι από μπετόν όπου μπορεί να γίνεται η παραλαβή του φαγητού από τους επισκέπτες. Στο πίσω μέρος, κάτω από την ράμπα του χώρου (δ) υπάρχει η αποθήκη τροφίμων. Το 'φαγηπωλείο' μπορεί να εξυπηρετήσει τον χώρο (δ) που βρίσκεται στο υπόγειο και τον χώρο (κ) που περιλαμβάνει όλους τους ορόφους έκτος από το υπόγειο. Οι χώροι (δ) και

(κ) είναι οι βασικοί χώροι λειτουργίας του κτηρίου και έχουν μια ιδιαίτερη σύνδεση μεταξύ τους αλλά και με το υπόλοιπο κτήριο.

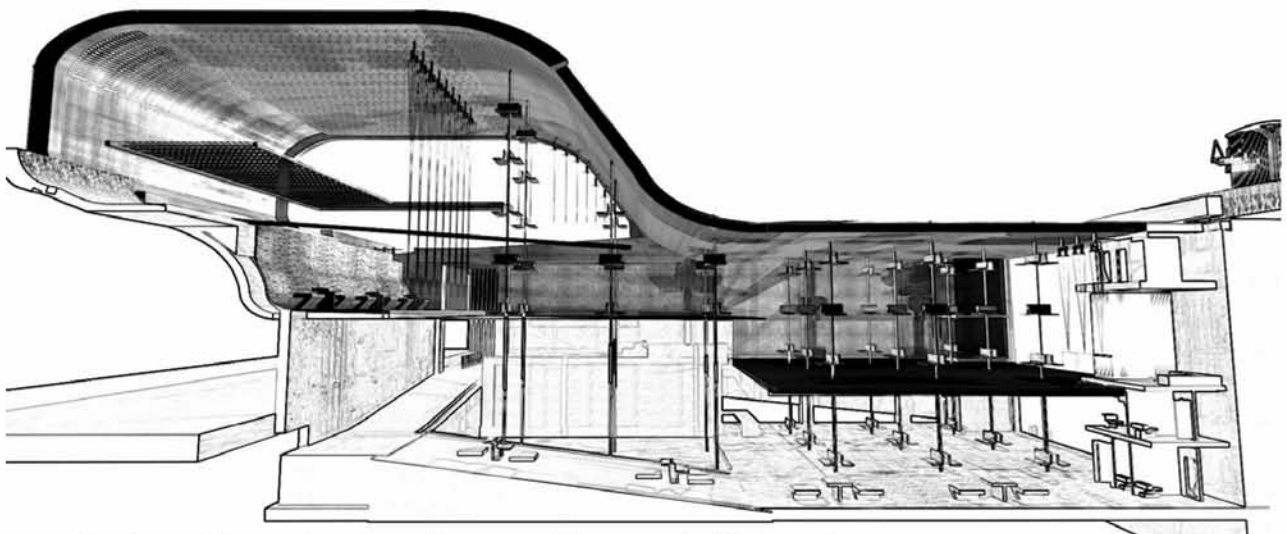

Ο χώρος (δ) βρίσκεται στο υπόγειο του κτηρίου και επικοινωνεί με τους υπόλοιπους χώρους μέσω της εισόδου (β) και του περάσματος (η). Είναι ο κεντρικός χώρος των επισκεπτών που κυκλοφορούν περπατώντας. Στους τοίχους περιμετρικά γίνονται προβολές έργων διάφορων καλλιτεχνών, ενώ οι επισκέπτες μπορούν να καθίσουν σε ειδικές θέσεις που βρίσκονται κεντρικά του χώρου και με ακουστικά όπως και στον χώρο (γ) να ακούσουν τον ήχο κάποιου έργου αν αυτοί το επιθυμούν. Ο χώρος (δ) είναι ένα μέρος συγκέντρωσης ανθρώπων όπου μπορούν να συζητήσουν, να φάνε, να παρακολουθήσουν κάποιο έργο και γενικότερα να χαλαρώσουν σε ένα περιβάλλον που τα εξωτερικά ερεθίσματα που δέχονται χαρακτηρίζουν την εποχή τους με μοναδικό τρόπο. Τους χώρους (δ) και (κ) διαχωρίζει ένα δίκτυο που βρίσκεται ανάμεσα τους. Λειτουργικά οι δύο χώροι δεν διαφέρουν μεταξύ τους αφού ο επισκέπτης μπορεί να έχει ακριβώς της ίδιες ασχολίες. Η διαφορά τους έγκειται στον τρόπο κίνησης στον χώρο. Η κίνηση του επισκέπτη στον χώρο (κ) δεν γίνεται περπατώντας αλλά κρεμάμενος από την οροφή. Ο επισκέπτης κινείται στον χώρο (κ) με το σύστημα κίνησης που περιγράψαμε στην παράγραφο «σύστημα ελεύθερης κίνησης στον χώρο». Με αυτό τον τρόπο ο παρατηρητής – επισκέπτης γίνεται και παρατηρούμενος.

Μια εκτενέστερη ανάλυση των δύο αυτών χώρων γίνεται με την βοήθεια των παρακάτω προοπτικών και σχεδιαγραμμάτων.

Ο χώρος (δ) με την ράμπα καθόδου του από την είσοδο (β).

Ο χώρος (κ) που λειτουργεί με το «σύστημα ελεύθερης κίνησης».

Παρατηρούμε ότι οι δύο αυτοί χώροι διαχωρίζονται από δύο δίχτυα τα οποία έχουν βασικό λειτουργικό ρόλο στο κτήριο αφού δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την αποφυγή ατυχημάτων που μπορεί να υπάρξουν λόγω της ιδιόρρυθμης κίνησης του παρατηρητή στον χώρο (κ). Ένας συνδετικός κρίκος είναι οι 15 μεταλλικοί σωλήνες που στηρίζουν τα καθίσματα τα οποία βρίσκονται στους δυο αυτούς χώρους. Οι σωλήνες αυτοί δρουν ως αγωγοί φυσικού φωτισμού αφού στο εσωτερικό τους υπάρχει ένας δεύτερος σωλήνας με το ανακλαστικό φιλμ της 3Μ. Με 4 εξαγωγείς διοχετεύετε φυσικό φως στα τέσσερα επίπεδα που βρίσκονται τα καθίσματα. Σε ορισμένα σημεία μάλιστα το μεταλλικό περίβλημα των σωλήνων είναι ανοιχτό ώστε να φαίνεται η μεταφορά του φυσικού φωτός.

Στα προοπτικά του χώρου (δ) εκτός από τους μεταλλικούς σωλήνες χαρακτηριστικό είναι και το υδάτινο στοιχείο που κάνει τον χώρο ακόμα πιο οικείο για τον επισκέπτη. Στο

δεύτερο προοπτικό αλλά και σε μεγέθυνση στο έγχρωμο, παρατηρούμε αριστερά τον χώρο (η) στον οποίο υπάρχει σκάλα που ανεβάζει στον χώρο (κ) και (ι) αλλά και διάδρομος προς την αίθουσα θεάτρου και προβολών (θ). Στο ίδιο προοπτικό παρατηρούμε στην δεξιά πλευρά του, τον χώρο (ζ), που βρίσκονται οι τουαλέτες του κτηρίου. Ο χώρος (ζ) καταλαμβάνει όλο το ύψος του κτηρίου στο οποίο βρίσκουμε τρεις ξεχωριστούς χώρους τουαλέτας με δυο καμπίνες ο καθένας.

Τα παρακάτω προοπτικά θα μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε καλύτερα τους χώρους (η) και (ζ) σε σχέση με το υπόλοιπο κτήριο.

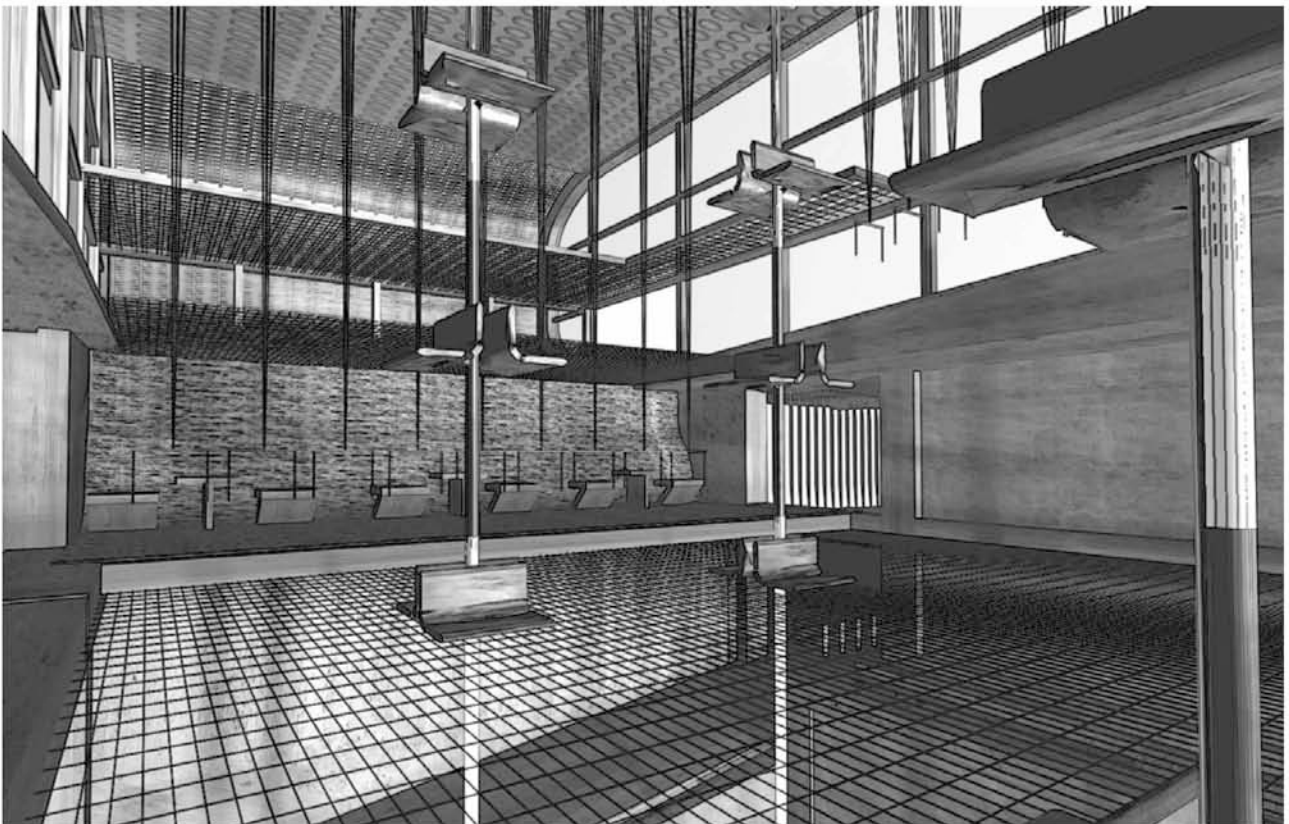
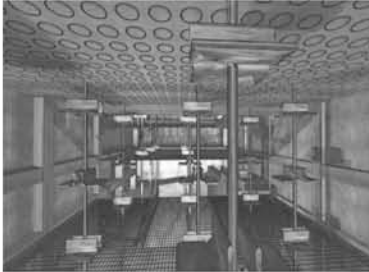
Η σκάλα (η) ενώ βρίσκεται κρυμμένη στο υπόγειο, απογυμνώνεται στους υπόλοιπους ορόφους δημιουργώντας μια αίσθηση ελαφρότητας και κίνησης στον παρατηρητή. Σκοπός της είναι να κάνει ορατή την διάφορα ανάμεσα στις δυο κινήσεις που συντελούνται στους χώρους (δ) και (κ).

Με το ίδιο σκεπτικό έχουν σχεδιαστεί και οι τουαλέτες (ζ) μόνο που εδώ συνδέουμε δυο όμοιες κινήσεις, του χώρου (δ) και του χώρου (ι) με την ελεύθερη κίνηση του χώρου (κ).

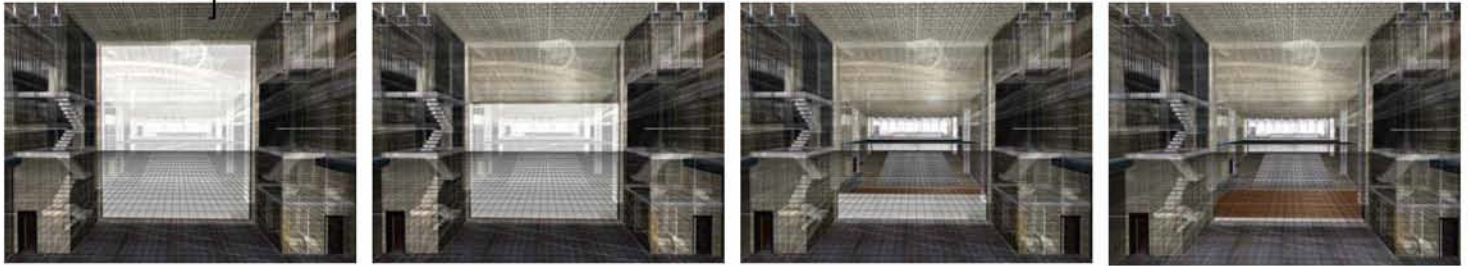
Ο χώρος (κ) λόγω της κίνησης του παρατηρητή - επισκέπτη μέσω του «συστήματος ελεύθερης κίνησης στον χώρο» και της λόγω απώλειας του πατώματος δημιουργεί στο επισκέπτη μια αίσθηση ελευθερίας, η οποία εκφράζεται και στην αισθητική του χώρου. Ο χώρος (κ) είναι το πειραματικό μέρος του κτηρίου που όμως δίνει αξία και ζωή σε όλους τους χώρους αυτού.

Η ελεύθερη κίνηση στον χώρο κάνει τον επισκέπτη έκθεμα, και την ελεύθερη βούληση αυτού, πειραματικό έργο τέχνης. Επομένως, ο λόγος ύπαρξης του κτηρίου προσδιορίζεται από την λειτουργία του χώρου (κ) αλλά και από την σύνδεση του χώρου (κ) με τους υπόλοιπους χώρους.

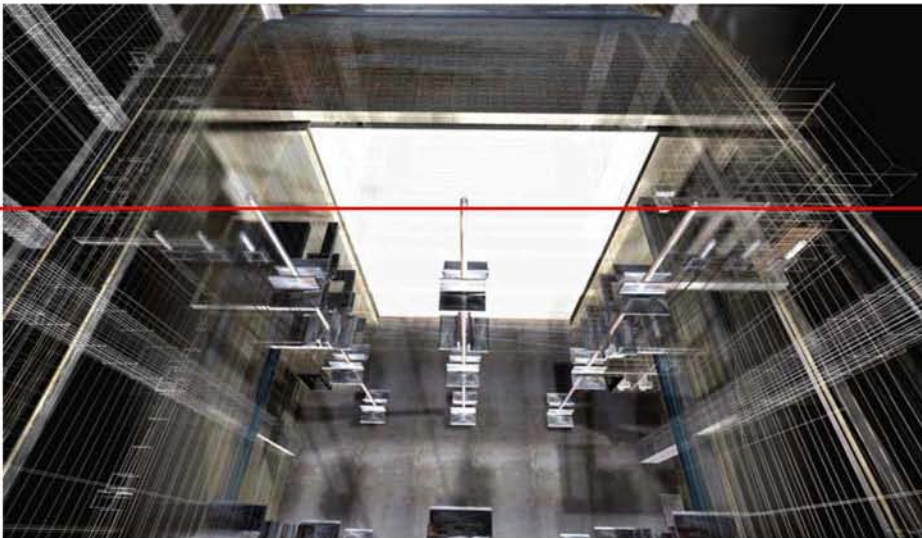

Μια πολύ σημαντική σύνδεση χώρων είναι η σύνδεση των (δ) και (κ) με την αίθουσα θεάτρου και προβολών (θ). Οι χώροι αυτοί συνδέονται κυρίως με την σκάλα – πέρασμα (η). Σε ορισμένα καλλιτεχνικά έργα ο δημιουργός έχει την δυνατότητα να ενοποιήσει τους χώρους (δ) και (κ) με τον (θ) με ένα κινούμενο τοίχο που ενσωματώνεται στη βάση του κτηρίου.

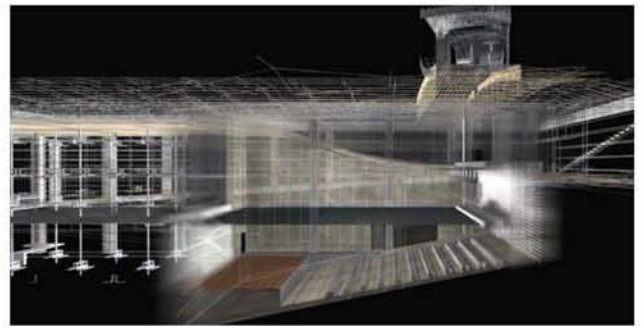
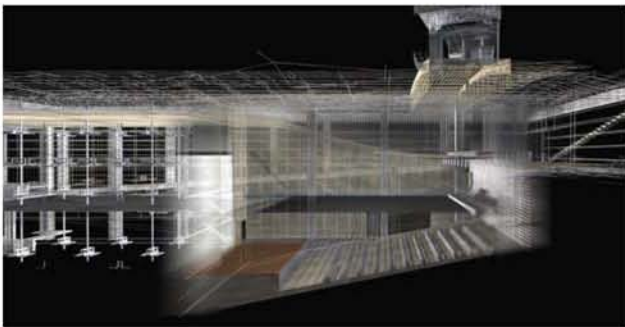
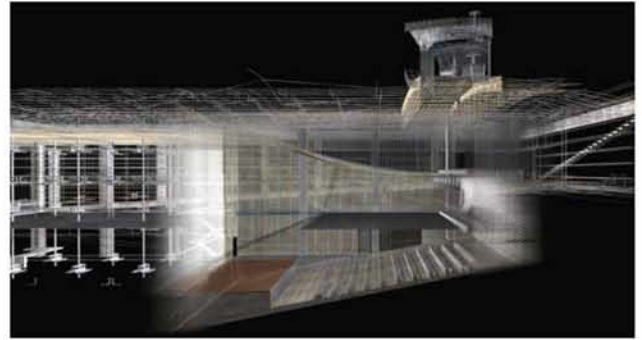
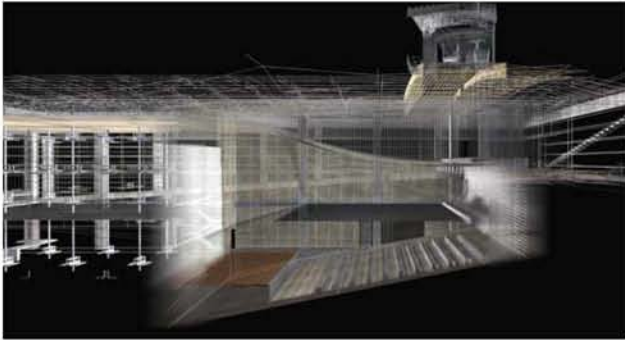
Στα παρακάτω προοπτικά παρατηρούμε την μεταβολή των χώρων και τον τρόπο ενοποίησής τους.

Ο κινούμενος τοίχος έχει καθοδική πορεία και για ένα ακόμα λόγο. Όταν οι επισκέπτες στον χώρο (κ) θέλουν να μουν στην αίθουσα προβολών και θεάτρου (θ), την ώρα που αρχίζει κάποια παράσταση, ο τοίχος κινείται από την θέση που έχει στο πρώτο προοπτικό έως την θέση που έχει στο δεύτερο. Έτσι έχουμε την δημιουργία εισόδου – εξόδου για τους ανθρώπους που κινούνται με το «σύστημα ελεύθερης κίνησης στον χώρο». Το παρακάτω προοπτικό μας δείχνει το ύψος που έχουν οι άνθρωποι κατά την είσοδο τους αυτή αλλά και μια άποψη του χώρου από εκείνο το σημείο.

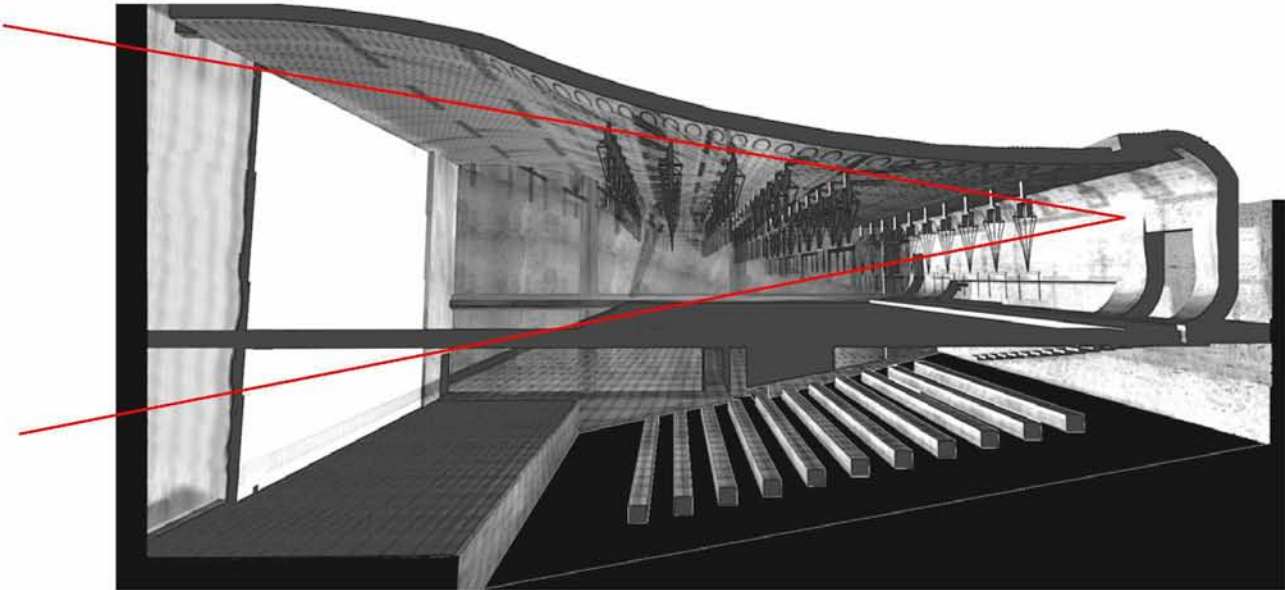

Κατά την είσοδο του επισκέπτη στον χώρο (θ) παρατηρείτε άλλη μια κίνηση στο εσωτερικό του κτηρίου. Το δίχτυ που βρίσκεται στο εσωτερικό της αίθουσας προβολών και θεάτρου κινείται προς τον τοίχο που κατεβαίνει, ώστε να κλείσει το κενό που υπάρχει επάνω από την σκηνή κατά την ώρα της προβολής ή της παράστασης.

Η αίθουσα (θ) έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρχουν δυο χώροι παρακολούθησης. Ο ένα χώρος είναι για τους ανθρώπους που κινούνται περπατώντας και ο δεύτερος χώρος είναι για αυτούς που κινούνται με το «σύστημα ελεύθερης κίνησης στον χώρο». Για τους πρώτους ο χώρος έχει σχεδιαστεί αμφιθεατρικά με καθίσματα από μπετόν και δυο διαδρόμους κινήσεις. Υπάρχουν τρεις εισοδοί- έξοδοι, μια προς τον χώρο (γ), μια προς τον χώρο (δ) μέσω του περάσματος (η) και μια προς τον χώρο (ι). Η είσοδος - έξοδος προς τον χώρο (ι) ενώνει και τους δύο εσωτερικούς χώρους κίνησης της αίθουσας. Το δίχτυ πάνω από τους θεατές, βρίσκεται σε σωστή απόσταση από το σημείο προβολής ώστε να μην εμποδίζει κατά την διάρκεια του έργου.

Οι άνθρωποι που εισέρχονται με το «σύστημα ελεύθερης κίνησης στον χώρο» τοποθετούνται ηλεκτρονικά σε συγκεκριμένα σημεία με ανάποδη αμφιθεατρική κλίση ανάμεσα στην κάθε σειρά ώστε να μην τους εμποδίζουν τα σύρματα ανάρτησης στην παρακολούθηση του έργου.

Στον χώρο δεν έχει μελετηθεί η ακουστική αφού ο κάθε καλλιτέχνης στην πειραματική τέχνη έχει διαφορετική προσέγγιση στο θέμα του ήχου. Επομένως, σε κάθε παράσταση ο δημιουργός έχει την δυνατότητα να κάνει οποιαδήποτε παρέμβαση στα τοιχώματα του χώρου για να δώσει το αποτέλεσμα που θέλει στην ακουστική της αίθουσας. Η αίθουσα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για θεατρικές παραστάσεις όπου οι ηθοποιοί θα κινούνται με το «σύστημα ελεύθερης κίνησης στον χώρο». Όλοι οι θεατές έχουν την δυνατότητα εισόδου και εξόδου από την αίθουσα κατά την διάρκεια της παράστασης αλλά χωρίς την χρήση του «συστήματος κίνησης στον χώρο». Αυτή την μετακίνηση στην αίθουσα κατά την διάρκεια της παράστασης είναι ένα γεγονός που ο δημιουργός του έργου αλλά και οι συντελεστές αυτού παίρνουν πάντοτε υπόψη τους σε τέτοιου είδους παραστάσεις.

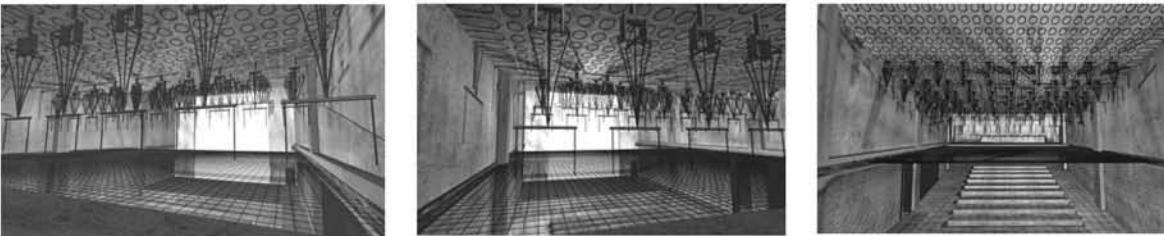
Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι το κοινό δεν παραμένει αμέτοχο κατά την διάρκεια του έργου. Για παράδειγμα σε μια θεατρική παράσταση οι ηθοποιοί απευθύνονται στο κοινό ζητώντας τους να κάνουν πράγματα ή να πουν λόγια που βοηθούν στην σωστή

ολοκλήρωση και κατανόηση του έργου μέσω της δημιουργία ενός οικείου περιβάλλοντος . Το ίδιο συμβαίνει και σε μια παράσταση που προβάλλεται στο «κινούμενο τοίχο». Ο καλλιτέχνης προβάλλει υλικό ανάλογα με τις κινήσεις και τα χαρακτηριστικά των θεατών προσπαθώντας να δημιουργήσει μια οικία ατμόσφαιρα για την σωστή κατανόηση του έργου του.

Ο χώρος, επομένως, της αίθουσας (θ) έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να διευκολύνει την επαφή του κοινού με το έργο και αντίστροφα. Σε αυτό βοηθάει πολύ και το «σύστημα ελεύθερης κίνησης στον χώρο» αφού κατά την διάρκεια της παράστασης μπορεί να χρησιμοποιηθεί μονάχα από τους συντελεστές του έργου. Τα προοπτικά που ακολουθούν θα μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε καλύτερα τον σχεδιασμό της αίθουσας.

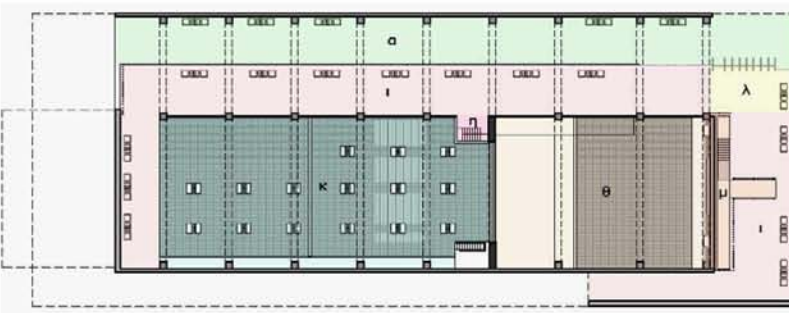

- Ο χώρος της αίθουσας που το κοινό κινείται περπατώντας.

- Ο χώρος της αίθουσας που το κοινό κινείται με το «σύστημα ελεύθερης κίνησης στον χώρο».

Όπως προαναφέραμε από την αίθουσα (θ) υπάρχουν τρεις εισοδοί - έξοδοι. Η πιο πολυσύχναστη είσοδος - έξοδος είναι η (μ) που οδηγεί στον χώρο (ι) και (λ). Η είσοδος

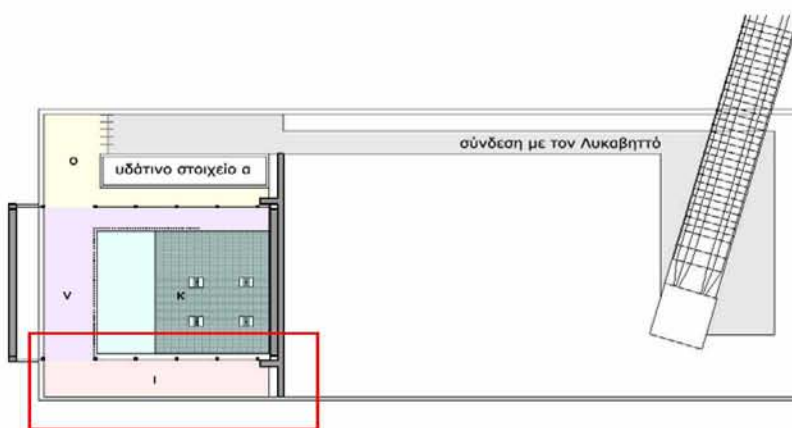
- έξοδος είναι ένας πολύ στενός χώρος περίπου 1 μέτρο πλάτος και 4,50 ύψος που η κίνηση των ανθρώπων γίνεται με δύο σκάλες. Ο χώρος είναι έτσι σχεδιασμένος ώστε να γίνεται

αντιληπτό με τις τρεις βασικές αισθήσεις (αφή, όραση και ακοή) η διαφοροποίηση του χώρου (ι) με τον χώρο (θ). Στον χώρο (ι) επικρατεί η αίσθηση της βαρύτητας και η σταθερότητα των αντικειμένων, ενώ στον χώρο (θ) επικρατεί η ελεύθερη κίνηση και η ελαστικότητα των εικόνων και των αντικειμένων.

Τα παρακάτω προοπτικά θα μας βοηθήσουν να αντιληφθούμε καλύτερα τον χώρο (μ) όχι μονάχα ως πέρασμα αλλά και ως χώρο συμβολικής λειτουργίας και αίσθησης. Από τον χώρο (ι) που ο επισκέπτης είναι αιχμάλωτος της ίδιας του της φύσης, λόγω της βαρύτητας, περνάει από ένα στάδιο κλειστοφοβίας και υψοφοβίας μέχρι να αντιληφθεί την απελευθέρωση του, στην αίθουσα (θ) και στην συνέχεια στον χώρο (κ).

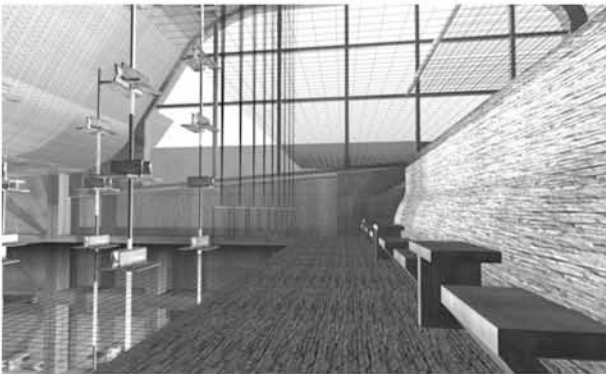
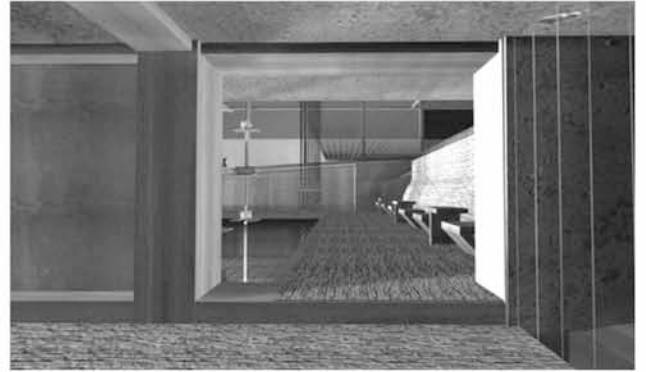
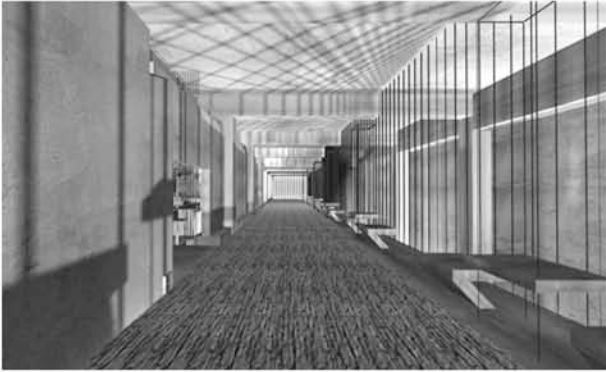

Ο χώρος (ι), όπως προαναφέραμε, είναι χώρος κίνησης μόνο των πεζών. Βρίσκεται περιμετρικά από τις κεντρικές περιοχές του κτηρίου (κ) και (θ), ενώ λειτουργικά χαρακτηρίζεται από τις προβολές πειρακτικών έργων τέχνης στους εσωτερικούς τοίχους, από καθίσματα και τραπεζάκια στην εξωτερική πλευρά, από ηλεκτρονικούς πολίτες έργων τέχνης και από πολλά διαστήματα κενών και πλήρων με τους κεντρικούς χώρους. Η

παρατήρηση και κατανόηση μιας διαφορετικής κίνησης είναι το βασικότερο ζητούμενο του χώρου αυτού. Στο διπλανό σχέδιο βλέπουμε ότι ο χώρος (ι), ενώ βρίσκεται στο εσωτερικό του κτηρίου, σε κάποιο σημείο γίνεται εξωτερικός χώρος χωρίς να

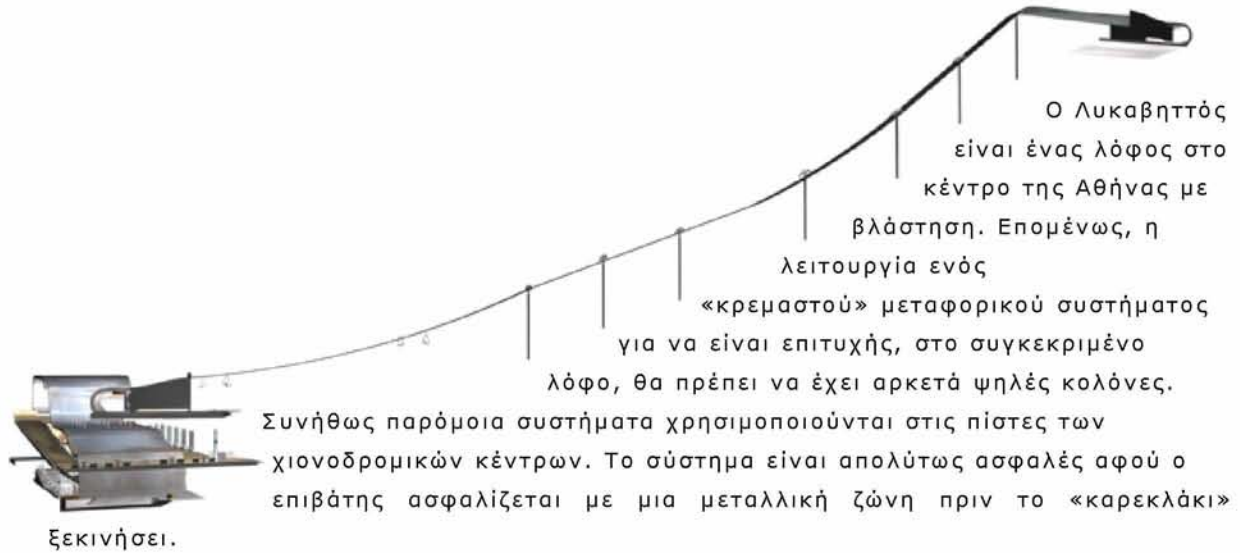
υπάρχει κάποιο διαχωριστικό. Αυτό συμβαίνει διότι θέλουμε να τονίσουμε το πέρασμα από την βαριά υπόγεια κατασκευή σε μια πιο ανάλαφρη μεταλλική κατασκευή που βρίσκεται πάνω από το έδαφος. Στο εσωτερικό της κατασκευής κυριαρχεί η ελεύθερη κίνηση στον χώρο.

Η πιο σημαντική είσοδος - έξοδος του κτηρίου είναι η σύνδεση με τον Λυκαβηττό. Ο επισκέπτης έχει την δυνατότητα να φύγει ή να εισέλθει στο κτήριο με ένα σύστημα από «κρεμαστά καρεκλάκια» που έχουμε αναλύσει σε προηγούμενη παράγραφο. Με την βοήθεια προοπτικών και σχεδίων θα εμβαθύνουμε στον χώρο, στην διαδρομή αλλά και στον προορισμό που έχει στον Λυκαβηττό στην επόμενη ενότητα.

Οι σταθμοί και η διαδρομή σύνδεσης με τον Λυκαβηττό

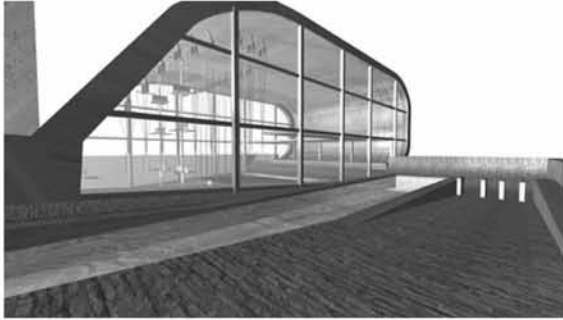
Οι δύο σταθμοί του μεταφορικού συστήματος ακολουθούν τις βασικές αρχές σχεδιασμού του κτηρίου με αποτέλεσμα να υπάρχει μια καθαρή σχέση μεταξύ τους. Έχουν κατασκευαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να εντάσσονται στο φυσικό τοπίο χωρίς να το αλλοιώνουν.

Στα προοπτικά είναι ορατή η σύνδεση που γίνεται με το φυσικό τοπίο του Λυκαβηττού στην περιοχή του Αγ. Ισίδωρου. Ακριβώς στο σημείο που τοποθετούμε τον σταθμό,

Ξεκινάει ο πεζόδρομος που οδηγεί στην εκκλησία του Αγ. Γεωργίου και εν συνεχεία στο parking και στο θέατρο του Λυκαβηττού.

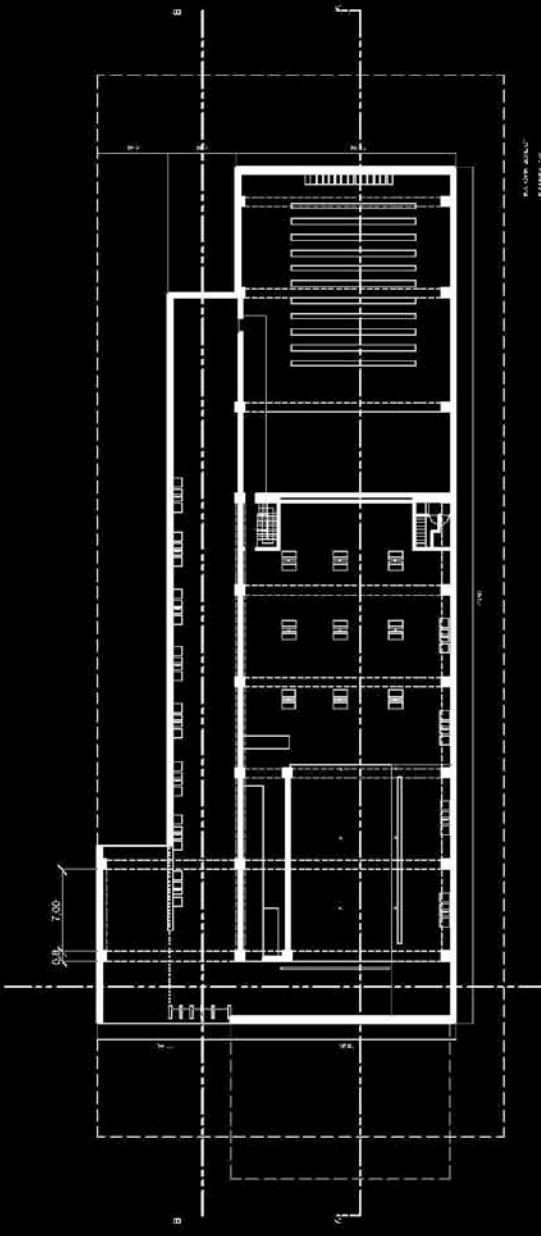
Ο σταθμός που βρίσκεται επάνω στο κτήριο είναι και αυτός απόλυτα εναρμονισμένος με το περιβάλλον, αλλά και με το μέρος του κτηρίου που ξεχωρίζει από τον βράχο. Η προσέγγιση του σταθμού από το κτήριο γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να έρχεται σε αντίθεση ο βράχος με τον σταθμό. Η γωνία τοποθέτησης του σταθμού έχει 45° απόκλιση από την γωνία τοποθέτησης ολόκληρου του συγκροτήματος αλλά και του βράχου. Δημιουργούμε λοιπόν μια ισχυρή χωροτακτική σύνδεση με λειτουργικό χαρακτήρα. Τα προοπτικά που ακολουθούν μας βοηθούν να κατανοήσουμε καλύτερα την σχέση σταθμού και κτηρίου.

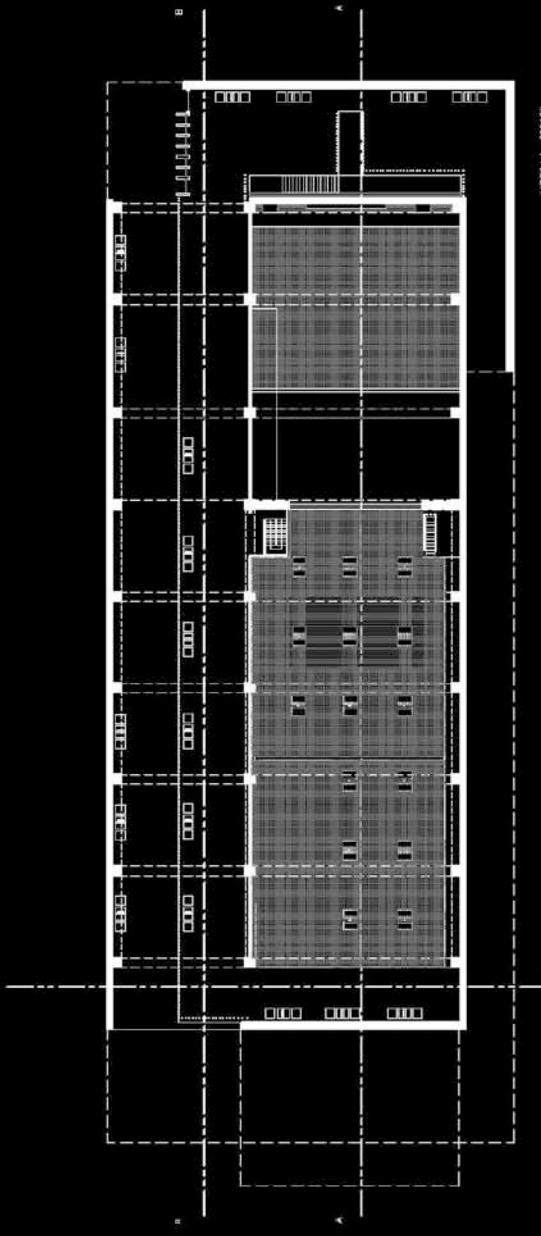
παραπομπές

1. Αριστοτέλης, *Περί Ψυχής*, βιβλίο,
εκδ. ΚΑΚΤΟΣ, μετάφραση Αναστασία – Μαρία Καραστάθη, πρώτη έκδοση 1997
2. Gaston Bachelard, *Η ποιητική του χώρου*, βιβλίο
εκδ. Χατζηνικολή, μετάφραση Ελένη Βέλτσου – Ιωάννα Δ. Χατζηνικολή
3. Gaston Bachelard, *Το νερό και τα όνειρα*, βιβλίο
εκδ. Χατζηνικολή, μετάφραση Ελένη Βέλτσου – Ιωάννα Δ. Χατζηνικολή
4. Ευρωπαϊκή επιτροπή, *Ενέργεια στην Αρχιτεκτονική*, βιβλίο
εκδ. Μαλλιάρης, μετάφραση Ερωτόκριτος Π. Τσίγκας
5. Michel Foucault, *Ιστορία της Σεξουαλικότητας, 1 η δίψα της γνώσης*, βιβλίο
εκδ. ΡΑΠΠΑ, μετάφραση Γκλόρυ Ροζάκη

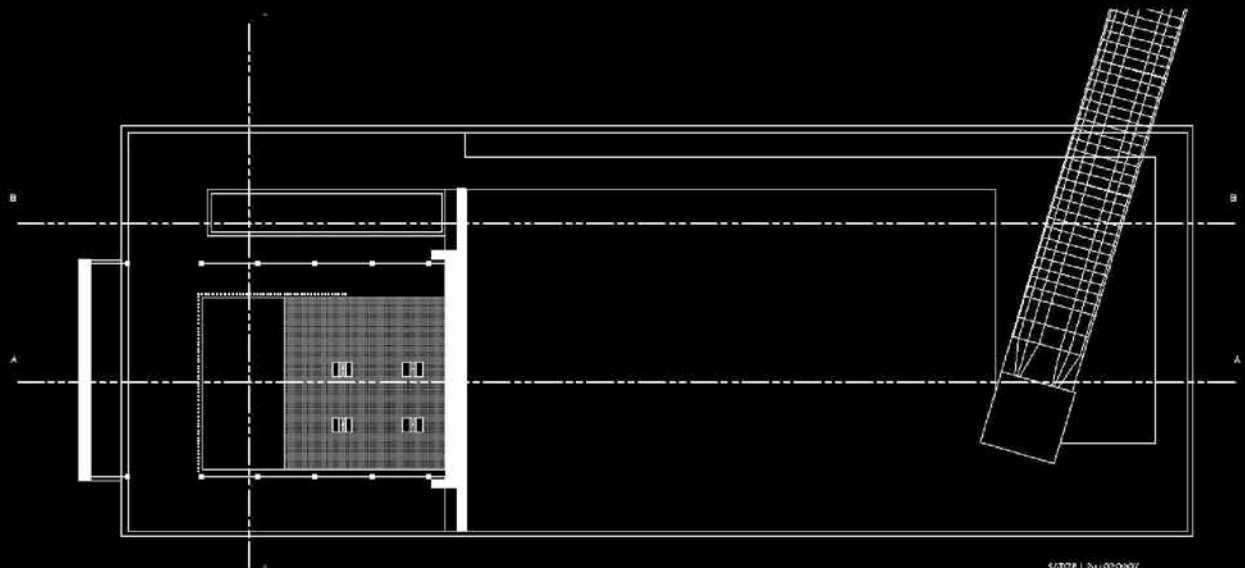
γραμμικά σχέδια

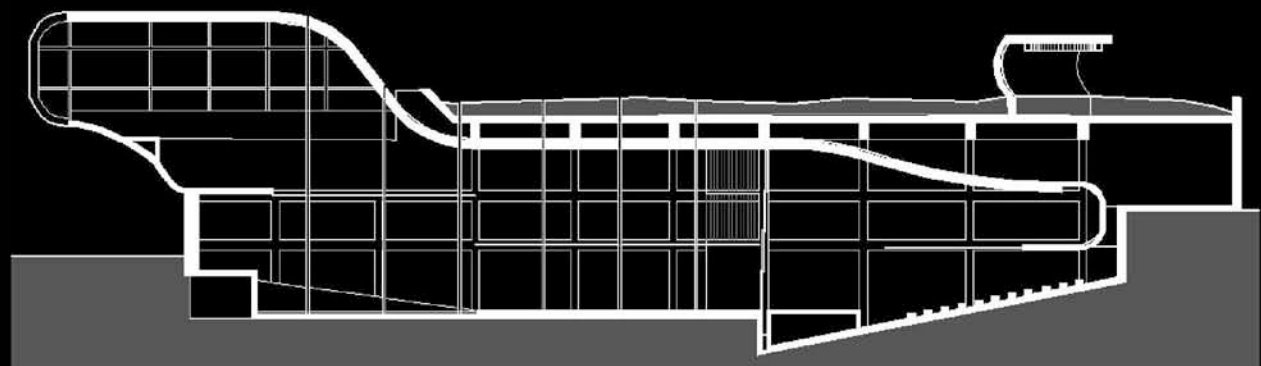
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
1/100

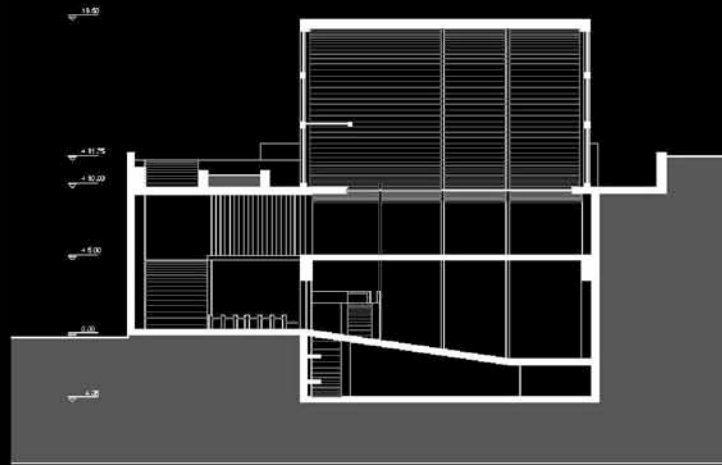
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
1/100

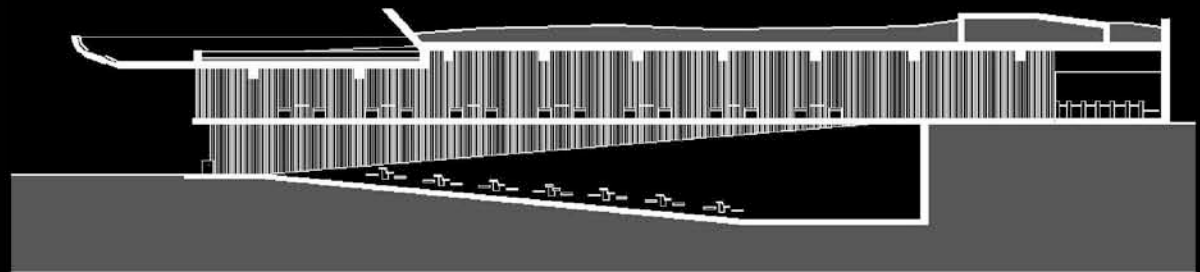
КУТОР 1. 2011.01.01.01.07
УММ/В. 100

ТОМ 1.7.А.
УММ/В. 150

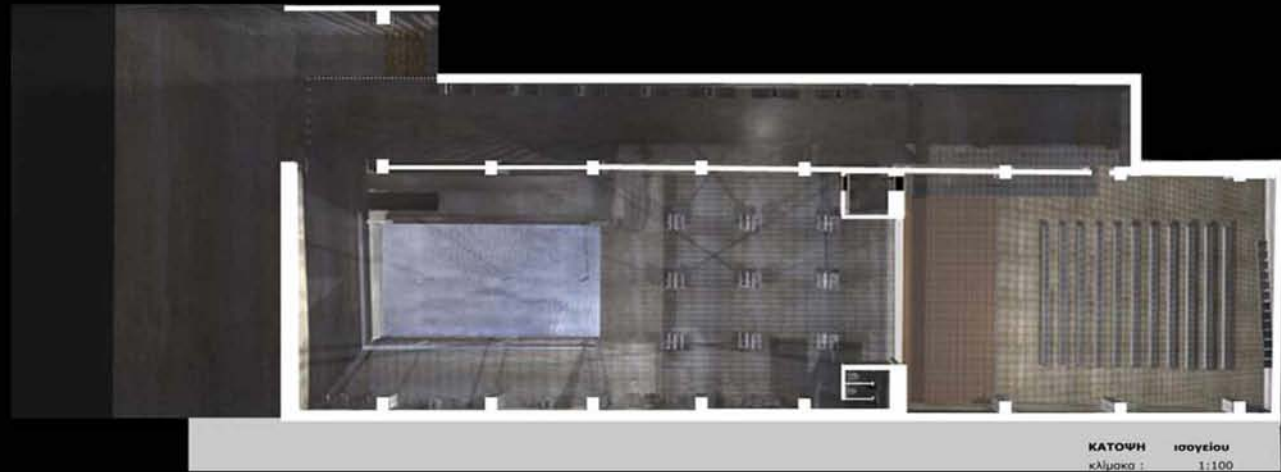

ТОНН ГГ
КАИМАКА 1:50

ТОН 1-3-3
КАИМАКА 1:50

γραμμικά προοπτικά σχέδια

ΚΑΤΩΦΗ 2ου Ορόφου, κατασκευή
«Άλμακα» 1:100

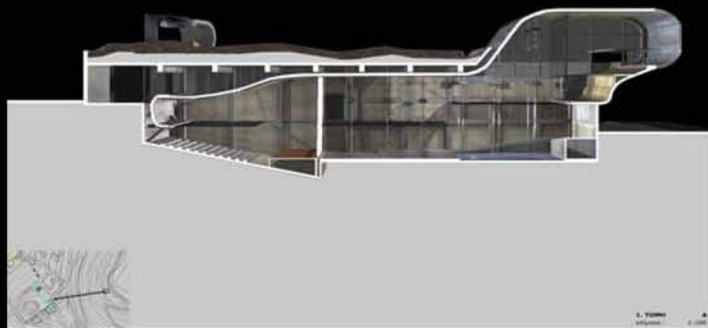
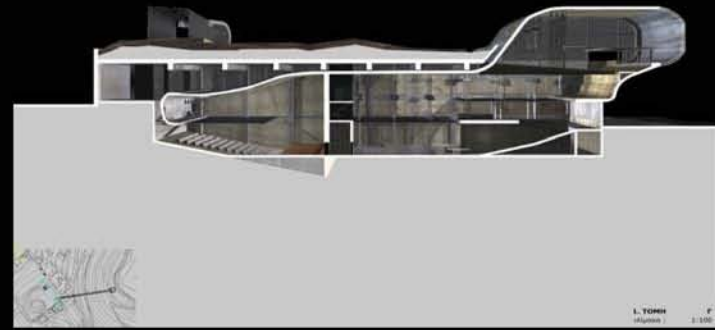
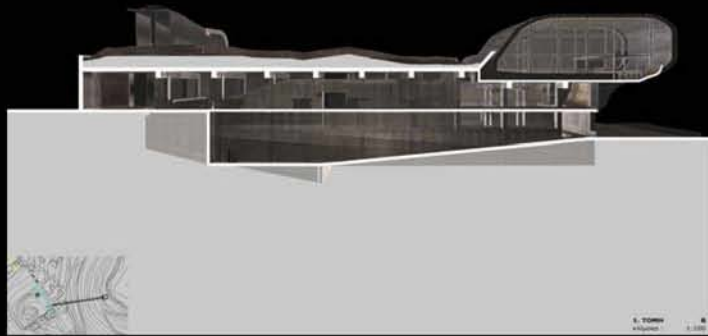
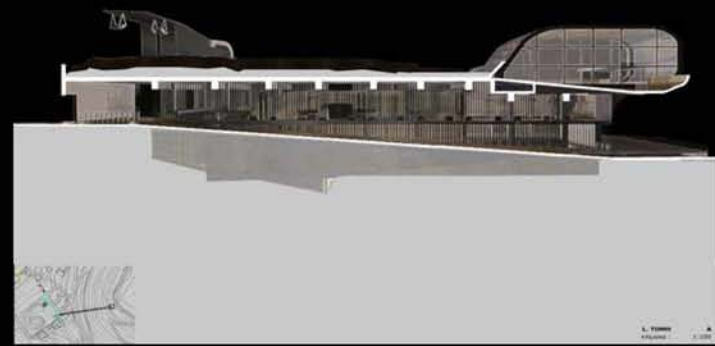
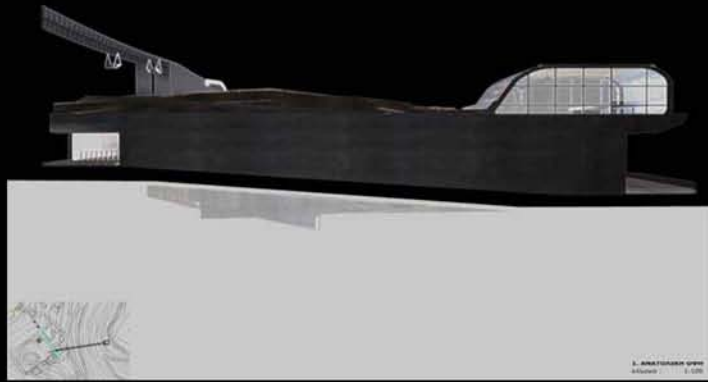

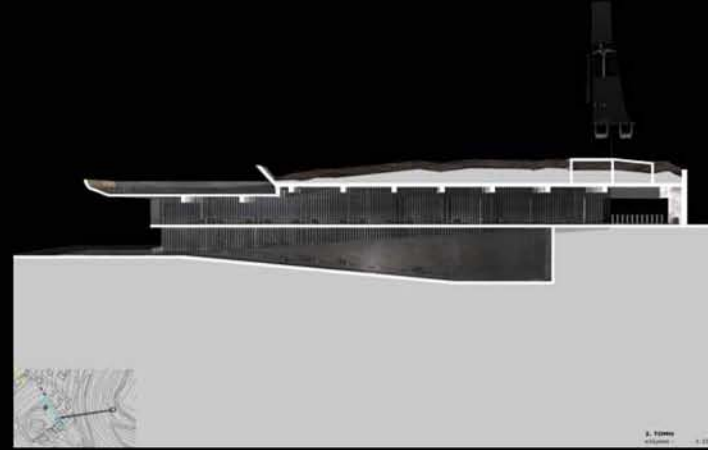
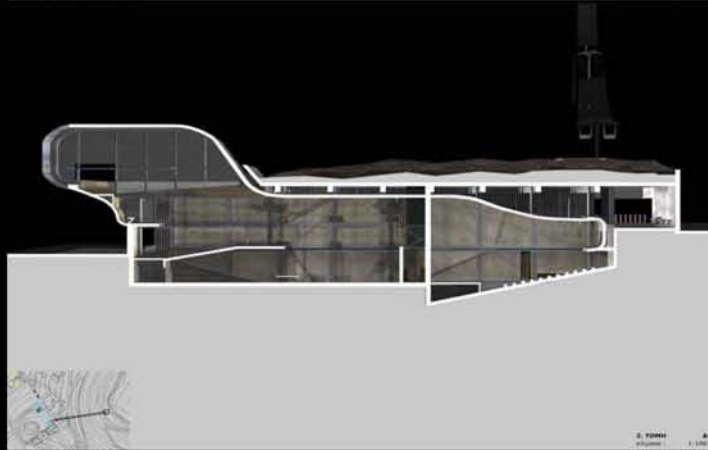
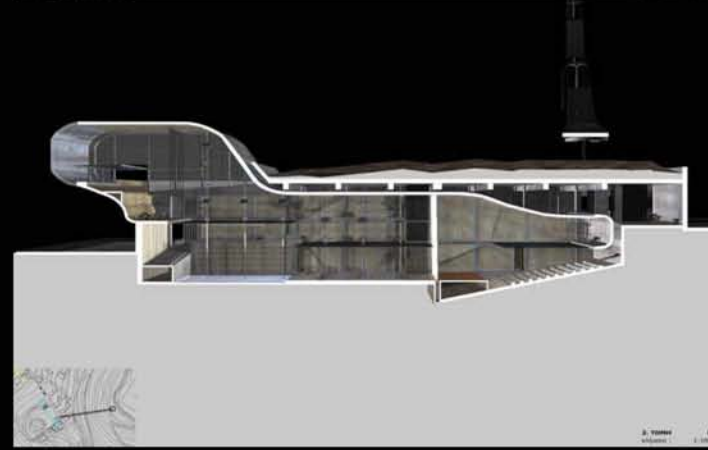
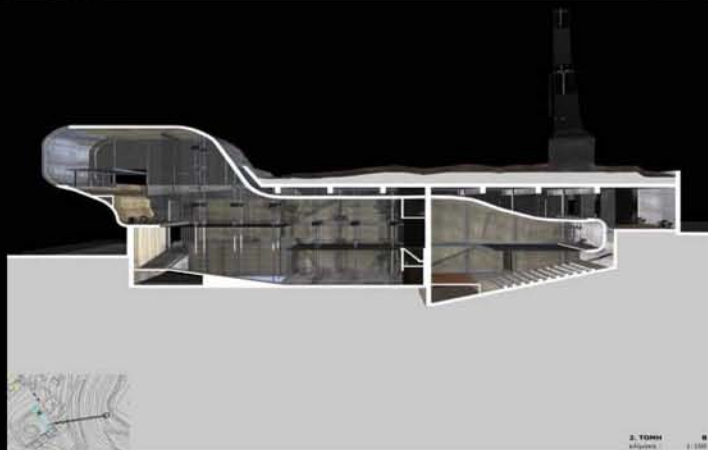
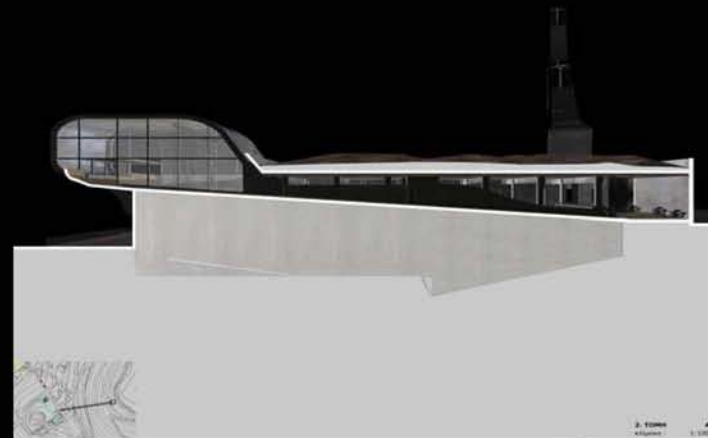
ΚΑΤΩΦΗ 2ου Ορόφου
«Άλμακα» 1:100

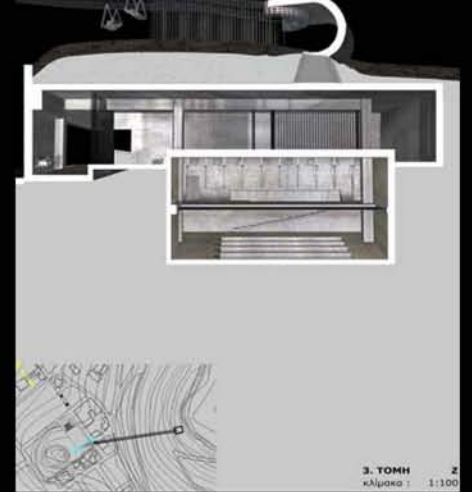
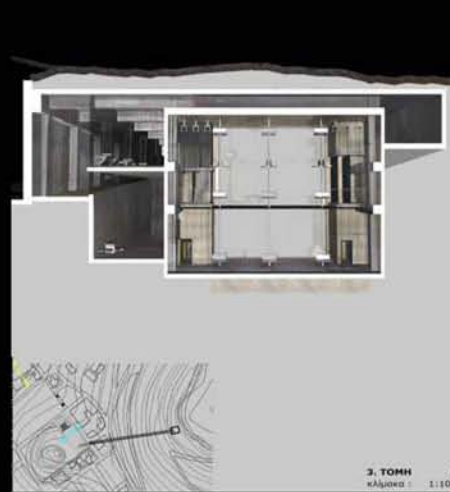
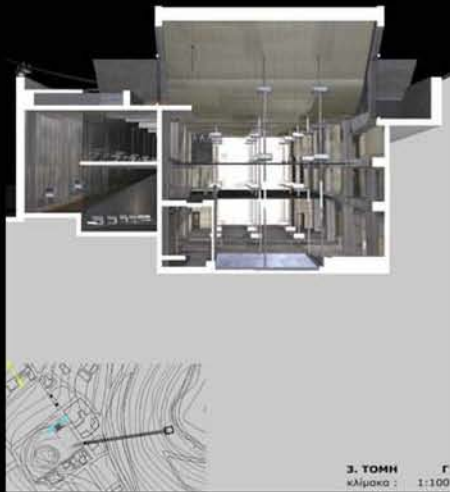
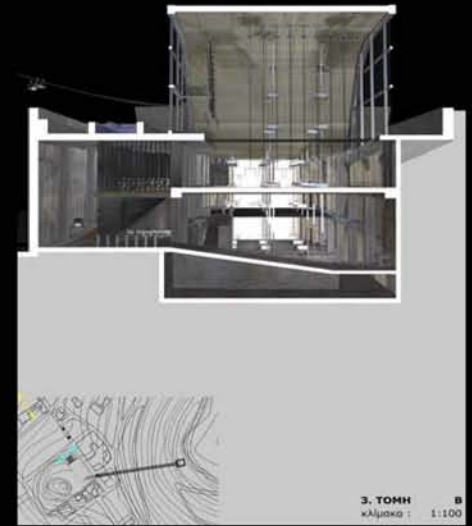
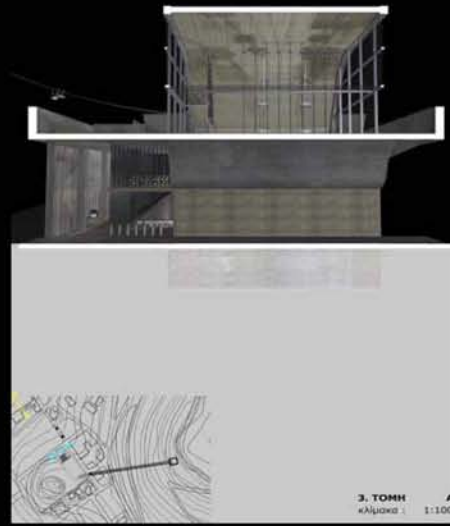
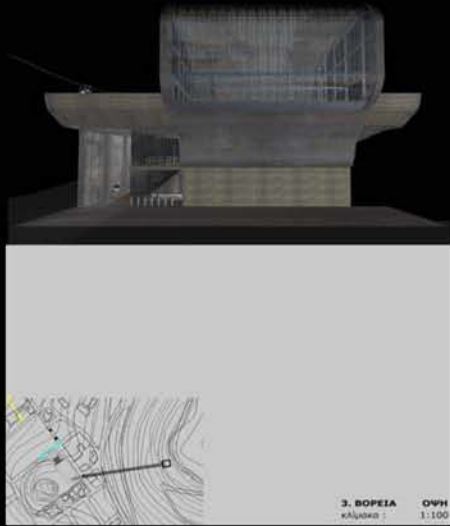

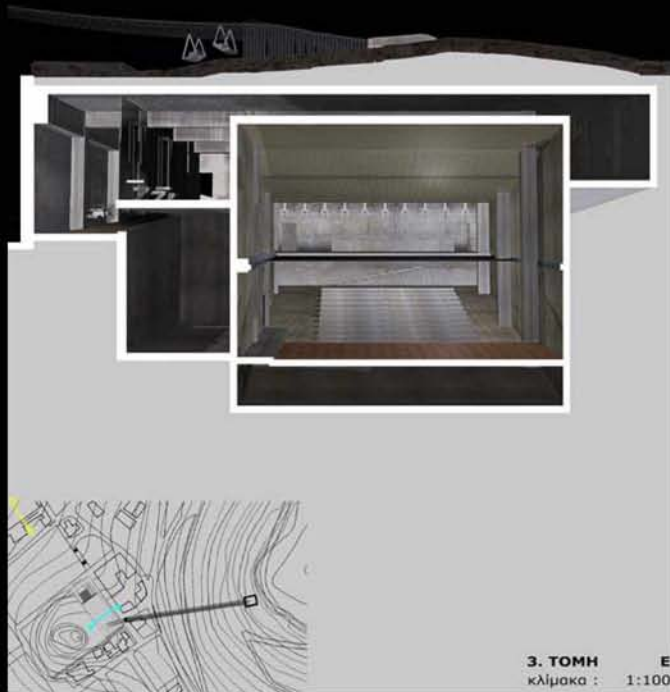

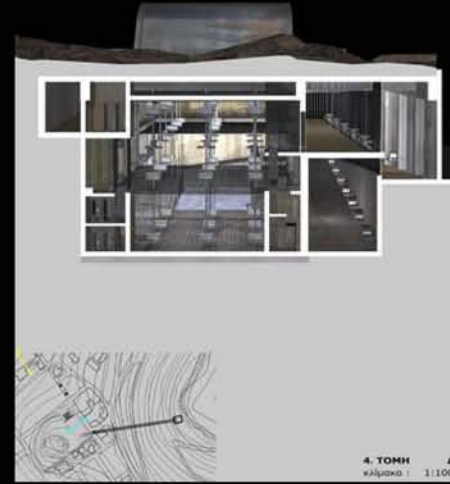
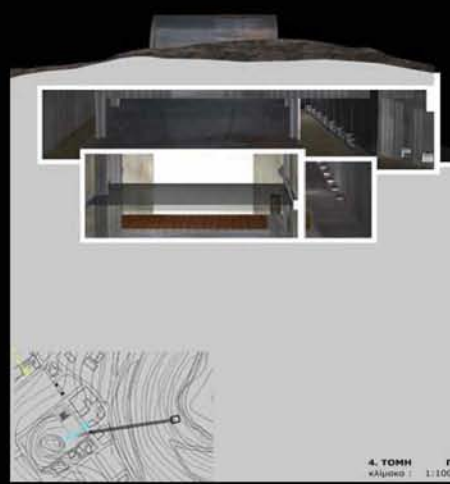
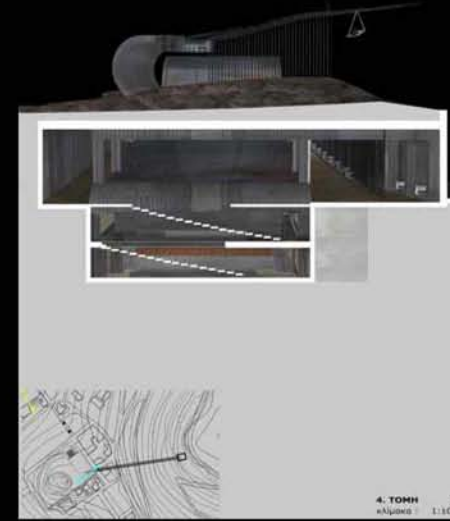
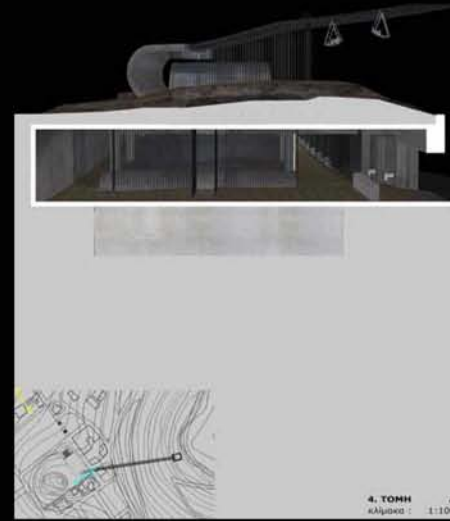
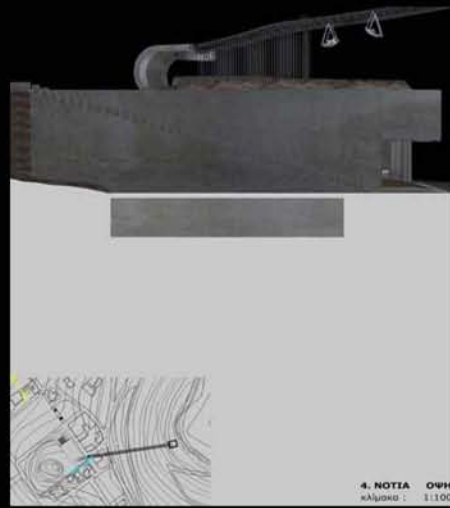
ΚΑΤΩΦΗ οροφής
κλίμακα : 1:100

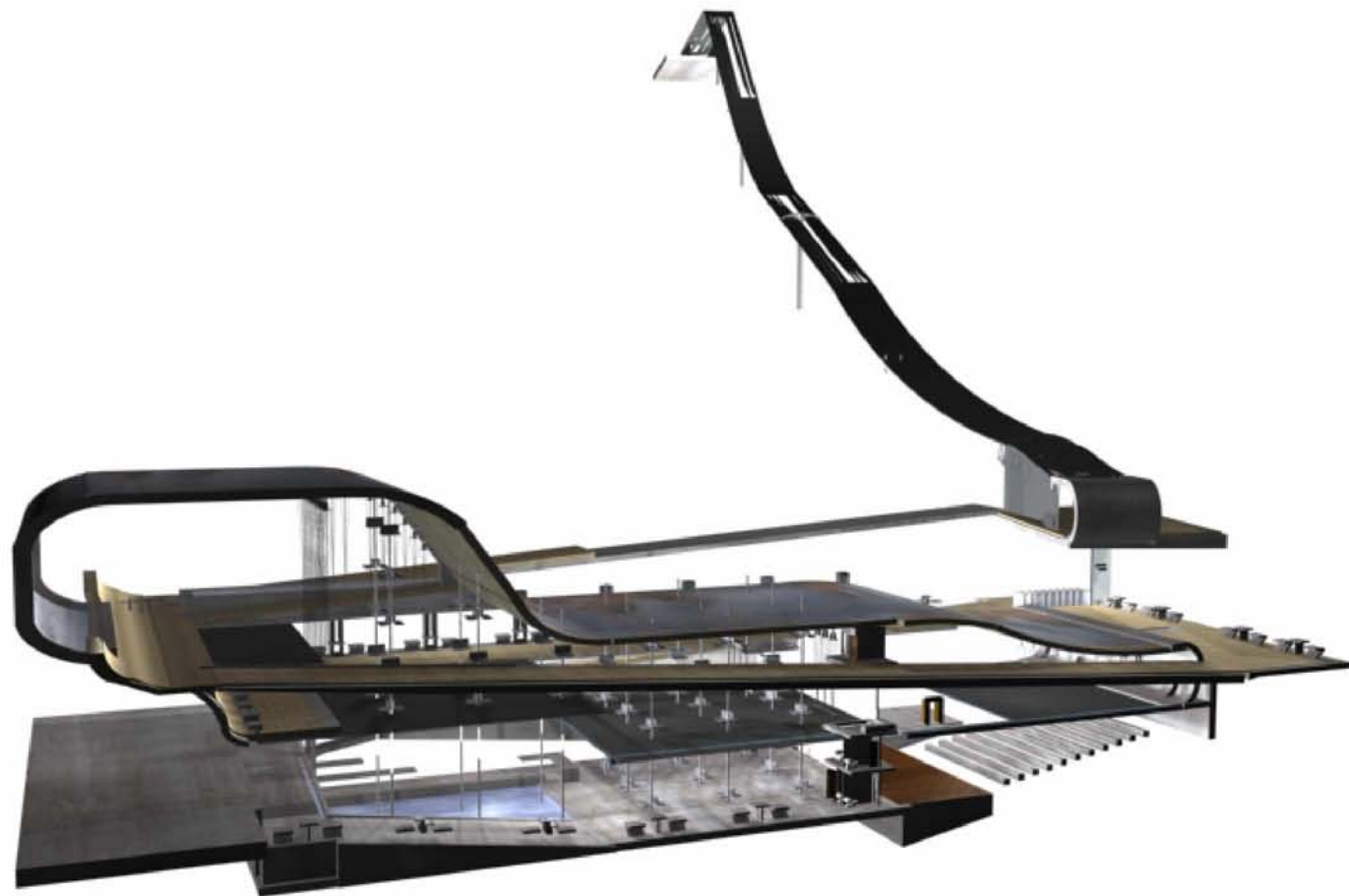

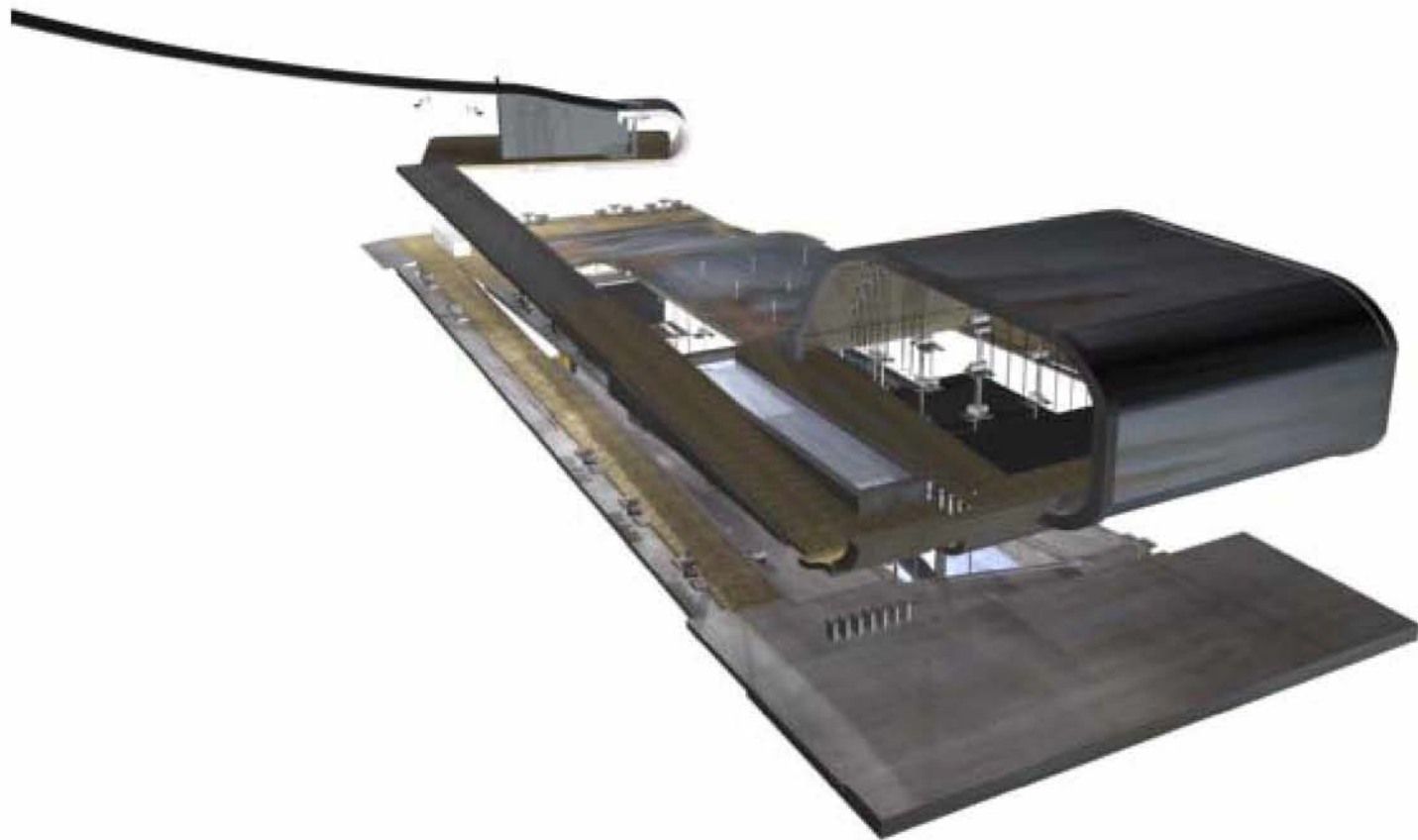

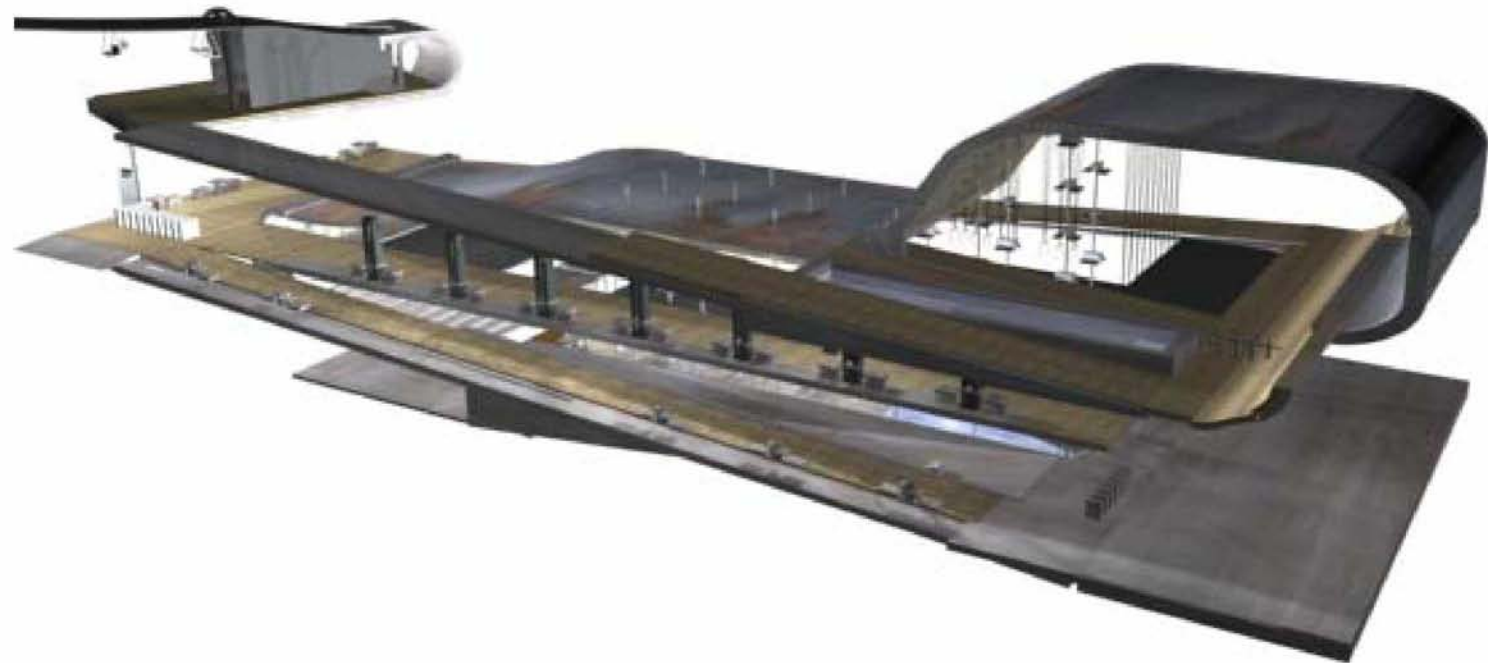

προοπτικά σχέδια

φωτορεαλιστικά προοπτικά

